

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

Promo - LEX

Promovarea democrației și a drepturilor omului

RAPORT

Implementarea Planurilor Strategice ale Comisiei Electorale Centrale și ale Centrului de Instruire Continuă în Domeniul Electoral

Retrospectiva anului 2017

Chișinău, 2018

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

Promo - LEX

Promovarea democrației și a drepturilor omului

RAPORT

IMPLEMENTAREA PLANURILOR STRATEGICE ALE COMISIEI ELECTORALE CENTRALE ȘI ALE CENTRULUI DE INSTRUIRE CONTINUĂ ÎN DOMENIUL ELECTORAL

Retrospectiva anului 2017

Redactor: Doina Dumbrăveanu-Munteanu
Design, machetare și tipar: „Garomont Studio” SRL

Asociația Promo-LEX
Ștefan cel Mare 127, Chișinău, Moldova
tel./fax: (+373 22) 45 00 24, 44 96 26
info@promolex.md
www.promolex.md

SE DISTRIBUIE GRATUIT

Toate drepturile sunt protejate. Conținutul Raportului poate fi utilizat și reprodus în scopuri non-profit și fără acordul prealabil al Asociației Promo-LEX cu condiția indicării sursei de informație.

Raportul este realizat în cadrul Programului „Democrație, Transparență și Responsabilitate” finanțate de Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID).

Opiniile exprimate în cadrul Raportului “Implementarea Planurilor Strategice ale Comisiei Electorale Centrale și Centrului de Instruire Continuă în Domeniul Electoral. Retrospectiva 2017” aparțin autorilor și nu reflectă neapărat punctul de vedere al finanțatorilor.

CUPRINS

INTRODUCERE	5
METODOLOGIA DE MONITORIZARE	6
REZUMAT	8
I. REPERE ÎN ACTIVITATEA COMISIEI ELECTORALE CENTRALE ȘI A CENTRULUI DE INSTRUIRE CONTINUĂ ÎN DOMENIUL ELECTORAL PENTRU ANUL 2017	11
1.1 Cadrul legal	11
1.2 Activități de referință	11
1.2.1 Activitatea Comisiei Electorale Centrale	11
1.2.2 Monitorizarea ședințelor Comisiei Electorale Centrale	15
1.2.3 Activitatea Centrului de Instruire Continuă în Domeniul Electoral	17
II. IMPLEMENTAREA ÎN ANUL 2017 A PLANULUI STRATEGIC AL COMISIEI ELECTORALE CENTRALE PENTRU ANII 2016-2019	19
2.1 Executarea recomandărilor din Raportul nr. 1 "Implementarea Planurilor Strategice ale CEC și CICDE. Retrospectiva anului 2016"	19
2.2 Realizarea obiectivelor planificate pentru anul 2017	20
2.2.1 Obiectivul 1: Dezvoltarea și implementarea modulelor SIAS „Alegeri”	21
2.2.2 Obiectivul 2: Sporirea accesibilității procesului electoral	24
2.2.3 Obiectivul 3: Îmbunătățirea continuă a managementului electoral și consolidarea capacităților instituționale	29
2.2.4 Obiectivul 4: Asigurarea organizării evenimentelor electorale. Alegători conștienți și informați	33
2.2.5 Obiectivul 5: Transparența în activitatea organelor electorale	35
2.2.6 Obiectivul 6: Transparența finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale ...	39
2.2.7 Obiectivul 7: Perfecționarea cadrului legal și a celui conex	42
2.3 Concluzii	43
III. IMPLEMENTAREA ÎN ANUL 2017 A PLANULUI STRATEGIC AL CENTRULUI DE INSTRUIRE CONTINUĂ ÎN DOMENIUL ELECTORAL	46
3.1 Executarea recomandărilor din Raportul nr. 1 "Implementarea Planurilor Strategice ale CEC și CICDE. Retrospectiva anului 2017"	46
3.2 Realizarea scopurilor planificate pentru anul 2017	47

3.2.1 Scopul 1: Servicii de instruire, diverse și inovative, în domeniul democrației participative organizate la nivel național și internațional	47
3.2.2 Scopul 2: Transformarea într-un centru de cercetare de relevanță la nivel național și internațional	51
3.2.3 Scopul 3: Dezvoltarea CICDE în calitate de brand recunoscut și sporirea informării publicului cu privire la democrația participativă	53
3.2.4 Scopul 4: Atragerea și angajarea unei echipe de profesioniști motivați și a formatorilor care să activeze într-un mediu favorizant	54
3.3 Concluzii	58
RECOMANDĂRI	60
LISTA DE ABREVIERI	62
ANEXE	63

INTRODUCERE

Asociația Promo-LEX este o organizație neguvernamentală, non-profit și apolitică, care urmărește beneficiul public și își desfășoară activitatea în conformitate cu legislația în vigoare a Republicii Moldova. Misiunea Asociației Promo-LEX este de a contribui la dezvoltarea democrației în Republica Moldova prin promovarea și apărarea drepturilor omului, monitorizarea proceselor democratice și consolidarea societății civile. În vederea implementării prevederilor statutare, în perioada august 2016 – iulie 2019, Asociația Promo-LEX implementează Programul „Democrație, Transparență și Responsabilitate”, cu susținerea financiară a Agenției Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID). Unul din obiectivele Programului este monitorizarea activității Comisiei Electorale Centrale (CEC) și a Centrului de Instruire Continuă în Domeniul Electoral (CICDE) prin analiza gradului de implementare a Planurilor strategice de dezvoltare ale instituțiilor. Considerăm că monitorizarea activității autorităților electorale de către organizațiile societății civile este una necesară și benefică în virtutea misiunii generale de îmbunătățire a calității proceselor electorale din Republica Moldova și responsabilizarea actorilor implicați.

Scopul de bază al monitorizării activității CEC și CICDE este verificarea conformității activităților derulate de către CEC și CICDE cu prevederile strategiilor de dezvoltare ale autorităților respective, în vederea responsabilizării instituțiilor și eficientizării procedurilor. Obiectivele monitorizării sunt: analiza Planurilor strategice, examinarea planurilor anuale de acțiuni, observarea ședințelor, sintetizarea informațiilor obținute și diseminarea acestora.

Pentru obținerea unei imagini detaliate și obiective asupra activității CEC și CICDE, Asociația Promo-LEX a examinat rapoartele de activitate, informația plasată pe site-urile instituțiilor și alte surse informaționale (mass-media, rețele sociale), și a organizat 2 interviuri cu reprezentanții instituțiilor monitorizate. De asemenea, autorii Raportului au ținut cont și de alte experiențe de monitorizare civică a activității organelor electorale vizate.

METODOLOGIA DE MONITORIZARE

În scopul atingerii obiectivelor stabilite, Asociația Promo-LEX a utilizat 3 metode de colectare a informației: analiza documentelor, monitorizarea ședințelor și interviurile semi-standardizate.

Analiza documentelor a fost folosită pentru a colecta și sistematiza informația prevăzută în aceste documente, în scopul stabilirii concordanței dintre acțiunile planificate și realizarea acestora, inclusiv conformitatea acestor acțiuni cu prevederile actelor normative. Evaluatorii au utilizat următoarele documente/surse:

- Planul Strategic al CEC pentru anii 2016-2019;
- Planul Strategic al CICDE pentru anii 2016-2019;
- Planul de acțiuni al CEC pentru anul 2016 în conformitate cu activitățile prevăzute în Planul Strategic al CEC pentru anii 2016-2019;
- Planul de acțiuni al CEC pentru anul 2017 în conformitate cu activitățile prevăzute în Planul Strategic al CEC pentru anii 2016-2019;
- Planul de acțiuni al CEC pentru anul 2018 în conformitate cu activitățile prevăzute în Planul Strategic al CEC pentru anii 2016-2019;
- Planul de acțiuni al CICDE pe lângă CEC pentru anul 2016;
- Planul de acțiuni al CICDE pe lângă CEC pentru anul 2017;
- Planul de acțiuni al CICDE pe lângă CEC pentru anul 2018;
- Raport de activitate al CEC pentru anul 2016 în conformitate cu activitățile prevăzute în Planul Strategic al CEC pentru anii 2016-2019;
- Raportul de activitate al CEC pentru anul 2017 în conformitate cu activitățile prevăzute în Planul Strategic al CEC pentru anii 2016-2019;
- Raportul cu privire la organizarea, desfășurarea și totalizarea alegerilor locale noi din 14 mai 2017;
- Raportul cu privire la organizarea, desfășurarea și totalizarea alegerilor locale noi din 19 noiembrie 2017;
- Raportul cu privire la organizarea, desfășurarea și totalizarea rezultatelor referendumului local privind revocarea primarului general al municipiului Chișinău din data de 19 noiembrie 2017;
- Planul de achiziții al CEC pentru anul 2017;
- Darea de seamă a CEC privind realizarea achizițiilor publice de valoare mică pentru anul 2017;
- Raport asupra activității desfășurate de CICDE pe lângă CEC în anul 2016;
- Raport asupra activității desfășurate de CICDE pe lângă CEC în anul 2017;
- Surse informaționale on-line (www.cec.md, www.cicde.md, rețelele sociale, mass-media etc.).

Monitorizarea ședințelor CEC a fost realizată atât prin participarea directă și urmărirea on-line a ședințelor desfășurate de CEC, consultarea fiecărui proces-verbal al ședințelor (accesibil pe site-ul instituției), cât și prin consultarea Raportului de activitate al CEC pentru anul 2017 în conformitate cu activitățile prevăzute în Planul Strategic al CEC pentru anii 2016-2019 (în continuare – PS CEC).

Interviurile semi-standardizate au fost realizate cu reprezentanții CEC și CICDE.

În scopul evaluării gradului de implementare a obiectivelor planificate de către instituțiile monitorizate pe parcursul anului 2017, evaluatorii au operat cu următoarele calificative în privința acțiunilor/activităților întreprinse:

- **executat:** atribuit acțiunilor/activităților pentru care măsurile desfășurate de instituții au fost apreciate ca fiind suficiente și relevante;
- **neexecutat:** atribuit acțiunilor/activităților nerealizate;
- **parțial executat:** atribuit acțiunilor/activităților pentru care nu au fost integral atinși indicatorii de performanță aprobați de instituții în Planul de activitate.

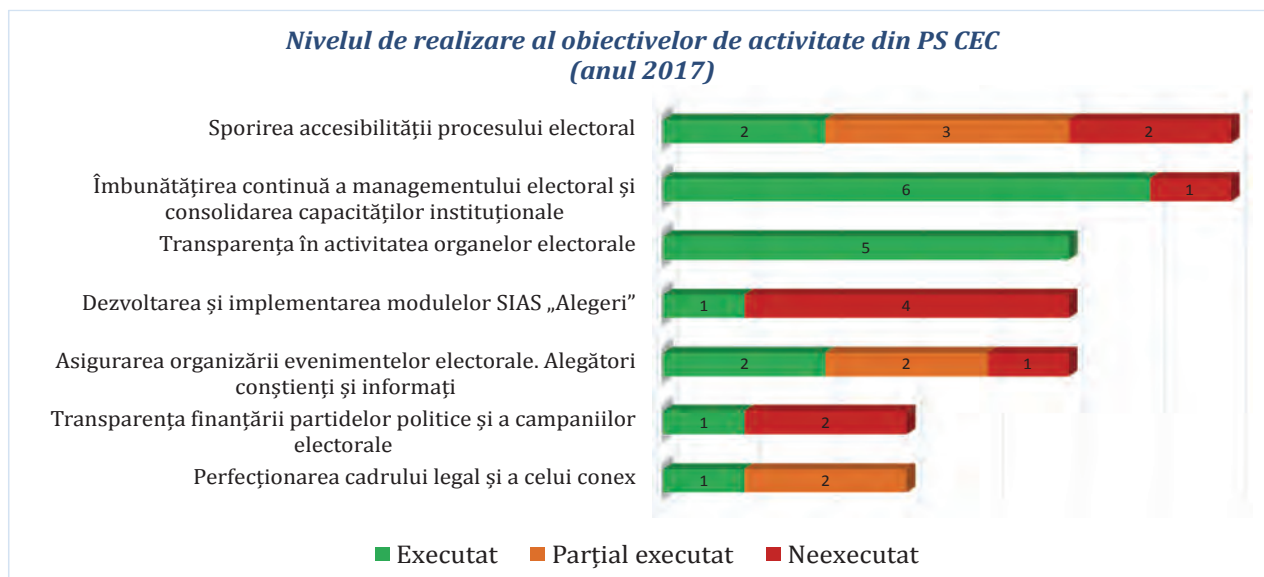
REZUMAT

Raportul este o evaluare a activității desfășurate de CEC și CICDE pe parcursul anului 2017 prin prisma prevederilor Planurilor strategice (PS) ale acestora.

Pentru atingerea obiectivelor planificate, în anul 2017 CEC și-a propus executarea a 35 acțiuni (cu 2 mai puțin decât în 2016), care corespund prevederilor PS CEC. În opinia Promo-LEX, formată în baza analizei documentelor relevante activității CEC, în anul 2017 instituția a reușit să execute integral 51,43% din totalul activităților planificate și a executat parțial - 20,00% din totalul activităților planificate. În cazul a 28,57% din acțiuni – acestea nu au fost executate.

În Graficul nr. 1 sunt reflectate obiectivele strategice ale CEC conform PS CEC și nivelul de realizare al acestora.

Graficul nr. 1

În funcție de numărul de acțiuni executate și măsurile întreprinse în baza fiecărui obiectiv strategic, considerăm că cele mai bune rezultate au fost atinse de CEC în privința sporirii transparenței în activitatea organelor electorale, precum și îmbunătățirea managementului electoral și consolidarea capacităților instituționale. În baza acestor obiective, CEC a înregistrat 11 acțiuni executate și o acțiune neexecutată (34% sau 12 acțiuni din totalul acțiunilor planificate).

În scopul *sporirii transparenței în activitatea organelor electorale*, CEC a întreprins următoarele acțiuni: analiza post-electorală a alegerilor președintelui, cu prezentarea publică a rezultatelor și evaluarea acestora; colaborarea cu părțile interesate la nivel național și internațional; desfășurarea consultărilor publice; utilizarea rețelelor sociale etc.

Îmbunătățirea managementului electoral și consolidarea capacităților instituționale a inclus următoarele activități realizate de autoritate: majorarea statelor de personal; instruirea angajaților CEC și a funcționarilor electorali; evaluarea necesităților de dotare a secțiilor de votare pentru următoarele alegeri parlamentare; respectarea și promovarea standardelor naționale în domeniul calității; efectuarea auditurilor de conformitate etc.

Rezultate parțial-bune au fost atinse în baza măsurilor întreprinse pentru *sporirea accesibilității procesului electoral* (eficiența acestora va fi posibil de evaluat după următoarele alegeri parlamentare), *asigurarea organizării evenimentelor electorale* (seminarele de instruire și campaniile de informare organizate doar pentru o parte din grupurile-țintă planificate, insuficiența canalelor de comunicare cu diaspora, organizarea alegerilor locale noi), precum și *perfecționarea cadrului legal și a celui conex* (formularea propunerilor, dar fără înaintarea acestora spre modificare).

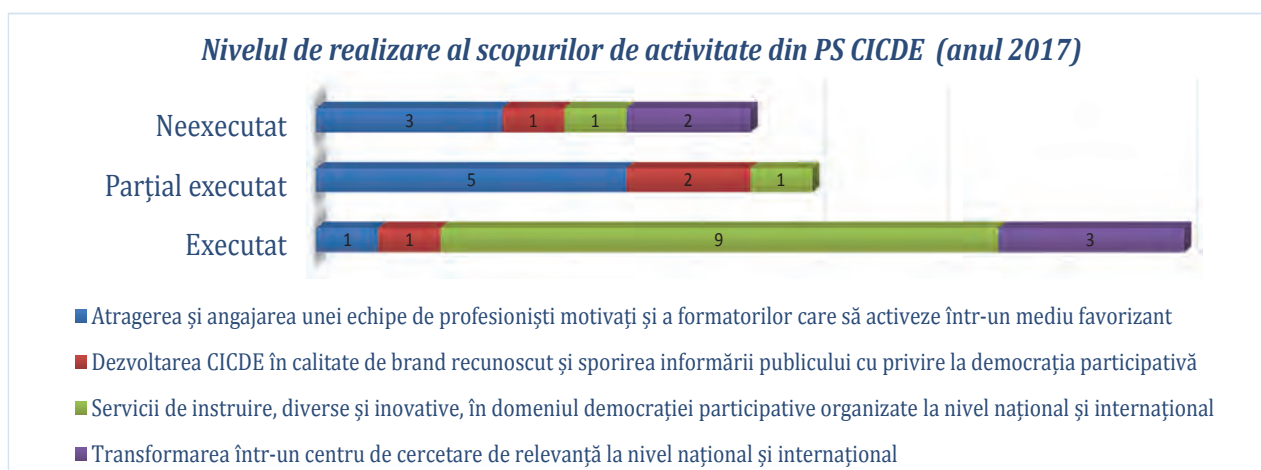
De cealaltă parte, rezultate nesatisfăcătoare au fost înregistrate în baza acțiunilor care au avut scopul de a *dezvolta și implementa modulele SIAS "Alegeri"* (nu au fost dezvoltate modulele "Documentarea", "Control financiar" și "Registrul funcționarilor electorali", lipsa noilor interconexiuni cu alte registre de stat), precum și acțiunile menite să sporească *transparența finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale* (nu au fost elaborate mecanismele de monitorizare publică privind respectarea cadrului legal de subiecții implicați în finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale, nu au fost elaborate materiale de instruire privind finanțarea partidelor politice și campaniilor electorale).

Cu referință la monitorizarea ședințelor, constatăm că în perioada de gestiune, CEC s-a convocat în 45 de ședințe, dintre care 34 ordinare și 11 extraordinare, desfășurarea lor fiind consemnată în cele 45 de procese-verbale întocmite. Pe pagina web a autorității sunt afișate 45 de procese-verbale (inclusiv pentru una din ședințele care a fost întreruptă), precum și înregistrările video a 28 de ședințe CEC. În cele 44 de procese-verbale (ședințe complete) pe ordinea de zi erau incluse cel puțin 748 de puncte aprobate, dintre care cel puțin 537 au fost votate în unanimitate și aproximativ 48 au fost votate la limita de 5 voturi pro. Concomitent, 11 subiecte nu au întrunit numărul necesar de voturi, fiind amânate pentru o altă ședință. Procesele-verbale analizate disponibile pe site nu conțin opinii separate.

Pentru atingerea obiectivelor din PS CICDE pe parcursul anului 2017, au fost planificate 29 activități (cu 5 mai puțin decât în 2016). În opinia Promo-LEX, în perioada de gestiune au fost executate integral 48,28% (14) din activitățile planificate, iar parțial au fost executate 27,59% (8) din activități. În cazul a 24,14% (7) din acțiuni – acestea nu au fost executate.

În Graficul nr. 2 sunt reflectate scopurile strategice ale CICDE conform PS CICDE și nivelul de realizare al acestora.

Graficul nr. 2

În funcție de numărul de activități executate și măsurile întreprinse în baza fiecărui scop strategic, considerăm că cele mai bune rezultate au fost atinse în privința prestării *serviciilor de instruire, diverse și inovative, în domeniul democrației participative organizate la nivel național și internațional*, unde CICDE a reușit să perfecționeze modulele de instruire, cu includerea elementelor noi (exerciții practice, diversificarea prezentărilor Power Point), a elaborat 2 module noi în contextul modificării sistemului electoral, precum și a asigurat instruirea diverselor grupuri-țintă (reprezentanții mass-mediei, societății civile, partidelor politice, funcționarii electorali, registratorii etc.).

Rezultate relativ-bune au fost atinse în privința *transformării CICDE într-un centru de cercetare de relevanță la nivel național și internațional*, unde autoritatea a reușit să dezvolte parteneriate la nivel național și internațional, neexecutând însă activitățile ce țin de dezvoltare bibliotecii online și sporirea incluziunii persoanelor cu dizabilități. Performanță similară a fost înregistrată și în baza scopului de *dezvoltare CICDE în calitate de brand recunoscut și sporirea informării publicului cu privire la democrația participativă*, unde instituția a asigurat organizarea diverselor campanii de informare pentru alegători, sporirea utilizării rețelelor sociale, având însă restanțe în privința dezvoltării și menținerii relațiilor de comunicare cu funcționarii electorali, precum și în privința realizării unui studiu pentru a identifica interesele diverselor grupuri-țintă în domeniul electoral.

Rezultate nesatisfăcătoare au fost înregistrate în privința atragerii și angajării unei echipe de profesioniști motivați și a formatorilor care să activeze într-un mediu favorizant, CICDE nereușind să execute activitățile planificate privind perfecționarea procesului de recrutare a formatorilor, cu majorarea numărului de formatori calificați, nu a fost implementat programul de acreditare a formatorilor. Totuși, autoritatea a reușit să-și consolideze poziția atât prin participarea la diverse evenimente naționale și internaționale, cât și prin organizarea a 2 evenimente oficiale (Conferința electorală "CICDE open talks" și masa rotundă cu genericul "Bune practici în promovarea egalității de gen în procesele electorale").

I. REPERE ÎN ACTIVITATEA COMISIEI ELECTORALE CENTRALE ȘI A CENTRULUI DE INSTRUIRE CONTINUĂ ÎN DOMENIUL ELECTORAL PENTRU ANUL 2017

1.1 Cadrul legal¹

Pe parcursul anului de gestiune, a fost modificată componența CEC. Astfel, prin Hotărârea Parlamentului nr. 4 din 24 februarie 2017, s-a constatat încetarea calității de membru al CEC a dlui Maxim Lebedinschi. Motivul încetării a fost cererea de demisie a dlui M. Lebedinschi.

Ulterior, prin Hotărârea Parlamentului nr. 17 din 2 martie 2017, în calitate de membru al CEC a fost desemnat dl Vadim Filipov, candidatură confirmată prin Hotărârea Parlamentului nr. 55 din 30 martie 2017.

1.2 Activități de referință

1.2.1 Activitatea Comisiei Electorale Centrale

În funcție de sursa de inițiere a acțiunilor, activitatea CEC pe parcursul anului 2017 urmează a fi divizată în 3 categorii, după cum urmează:

- a) *Activități planificate*², executate în scopul realizării obiectivelor aprobate în PS CEC pentru anii 2016-2019;
- b) *Activități curente*³, executate în baza actelor normative ce reglementează activitatea CEC;
- c) *Activități neplanificate*⁴, în cadrul cărora la 19.11.2017 a fost organizat referendumul local din mun. Chișinău privind revocarea primarului general.

Activitățile planificate pentru anul 2017 au fost aprobate prin Hotărârea CEC nr. 729 din 14 februarie 2017, prin care a fost adoptat *Planul de acțiuni al Comisiei Electorale Centrale pentru anul 2017 în conformitate cu activitățile prevăzute în Planul strategic al CEC pentru anii 2016-2019* (în continuare – Planul de acțiuni CEC pentru anul 2017). Planul a fost formulat, în mare parte, conform prevederilor PS CEC pentru anii 2016-2019.

¹ Cadrul legal a rămas similar celui descris în Raportul nr. 1 privind Implementarea Planurilor Strategice ale CEC și CICDE. Retrospectiva anului 2016, https://promolex.md/wp-content/uploads/2017/08/Raport_CEC_CICDE_final_web.pdf, pag. 8-9

² Raportul de activitate al CEC pentru anul 2017 în conformitate cu activitățile prevăzute în Planul Strategic al CEC pentru anii 2016-2019, pag. 6-65;

³ Raportul de activitate al CEC pentru anul 2017 în conformitate cu activitățile prevăzute în Planul Strategic al CEC pentru anii 2016-2019, pag. 67-108;

⁴ Raportul de activitate al CEC pentru anul 2017 în conformitate cu activitățile prevăzute în Planul Strategic al CEC pentru anii 2016-2019, pag. 65-67; Raportul cu privire la organizarea, desfășurarea și totalizarea rezultatelor referendumului local privind revocarea primarului general al municipiului Chișinău din data de 19 noiembrie 2017;

În baza informației relatate de CEC în *Raportul de activitate al CEC pentru anul 2017 în conformitate cu activitățile prevăzute în Planul Strategic al CEC pentru anii 2016-2019* (în continuare - Raportul de activitate CEC pentru anul 2017), precum și a altor surse, Promo-LEX a evaluat nivelul de realizare al fiecărei acțiuni (a se vedea Capitolul II al raportului - *Implementarea în anul 2017 a Planului Strategic al CEC pentru anii 2016-2019*).

La categoria **activităților curente**, CEC a realizat următoarele activități:

- Organizarea și desfășurarea ședințelor

Modul în care au fost desfășurate ședințele CEC a fost examinat detaliat în sub-capitolul 1.2.2 – Monitorizarea ședințelor CEC.

- Audierea cetățenilor și corespondența instituției

Pe parcursul anului 2017, instituția a înregistrat 4217 documente (cu 1919 mai puține decât în 2016), dintre care 3176 documente de intrare, 997 documente de ieșire, 94 petiții și 13 contestații (perioada electorală). Suplimentar, autoritatea a recepționat și examinat 55 de solicitări electronice (cu 95 mai puțin decât în 2016).

- Procedurile de atribuire și ridicare a mandatelor de consilieri locali

În perioada de referință, autoritatea a adoptat 508 hotărâri privind ridicarea, atribuirea și declararea vacanței mandatelor în cazul a 558 consilieri locali de nivelul I și II. Comparativ, menționăm că în anul 2016 au fost adoptate 636 astfel de hotărâri în privința a 678 de consilieri locali de nivelul I și II.

- Exercițiul bugetar, inclusiv alocarea subvențiilor

În perioada de gestiune, deja al doilea an, CEC a asigurat alocarea către partidele politice a subvențiilor de la bugetul de stat. Astfel, conform performanțelor înregistrate de partidele politice în rezultatul alegerilor parlamentare din 30 noiembrie 2014 și a alegerilor locale generale din 14 iunie 2015, 20 de partide politice (cu 5 mai mult decât în 2016) au fost finanțate cu suma totală de 39,8 mln. lei. Concomitent, au fost calculate, însă din cauza neconformării tuturor condițiilor legale, nu au fost achitate subvențiile pentru alte 6 partide politice (cu 5 mai puțin decât în 2016). Suma nealocată a fost de 0,1 mln. lei.

La același subiect (exercițiul bugetar), instituția a realizat monitorizarea și efectuarea tranzacțiilor financiare pentru remunerarea muncii, serviciile prestate instituției (poștale, comunale etc.), costurile suportate pentru alegeri, costurile proiectelor implementate etc. Monitorizarea financiară a fost efectuată inclusiv prin desfășurarea în cadrul autorității a 22 misiuni de audit intern de către Serviciul Audit Intern al CEC.

- Reprezentarea în instanțele de judecată

Pe parcursul anului 2017, CEC a obținut decizia judecătii în baza a 15 cazuri inițiate în anul 2016 în scopul sancționării partidelor politice care nu au prezentat rapoartele financiare pentru sem. I 2016. Astfel, în cazul a 8 partide, a fost dispusă sancționarea conducătorilor acestora, iar în cazul a 7 partide a fost încetată procedura din diferite motive.

Din cauza neprezentării rapoartelor financiare pentru anul 2016 de către 14 partide politice, pe parcursul anului 2017 CEC a remis instanței de judecată 12 procese-verbale cu privire la

contravenție. În cazul altor 2 partide, deși procedura contravențională a fost inițiată de CEC, nu au fost întocmite procese-verbale cu privire la contravenție din cauza suspendării activității unuia dintre acestea (PP “Moldova Unită – Единая Молдова”), iar în cazul celui de-al doilea – nu există date privind numirea în funcție a conducătorului (PP Partidul “Renaștere”).

În baza rapoartelor financiare prezentate pentru sem. I 2017, CEC a remis instanței de judecată 14 procese-verbale cu privire la contravenție: 8 - în cazul partidelor politice care au depășit termenul de prezentare a rapoartelor și, respectiv, 7 - în cazul partidelor politice care nu au prezentat rapoartele financiare conform cerințelor legale.

- Achizițiile publice

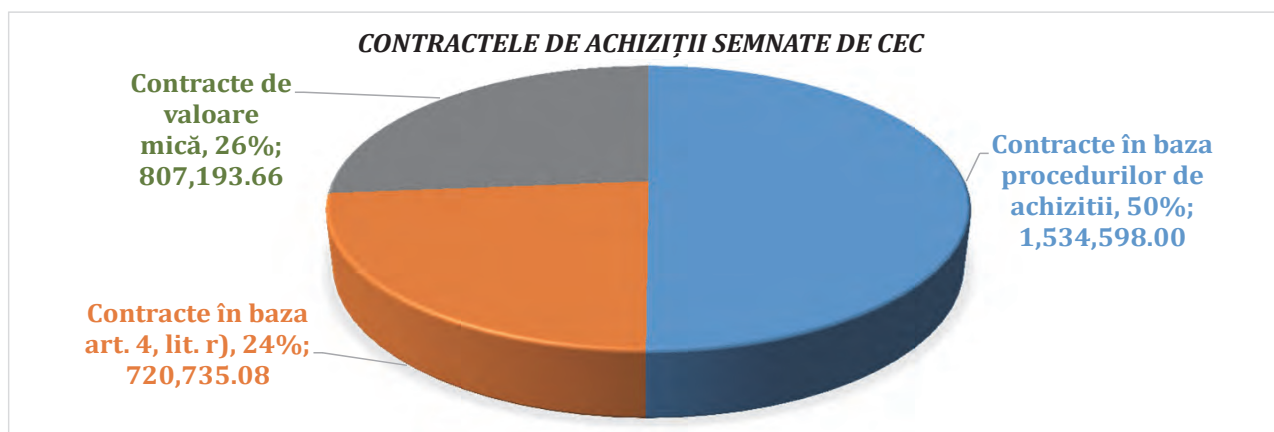
În scopul evaluării procesului de achiziții al CEC, au fost verificate și analizate următoarele documente/surse:

- Planul de achiziții al CEC pentru anul 2017. În baza acestuia, au fost planificate achiziții în sumă de 4,4 mln. lei;
- Raportul de activitate al CEC pentru anul 2017, pag. 84-103;
- Darea de seamă a CEC privind realizarea achizițiilor publice de valoare mică pentru anul 2017;
- Registrul contractelor atribuite de pe pagina oficială a Agenției Achiziții Publice.⁵

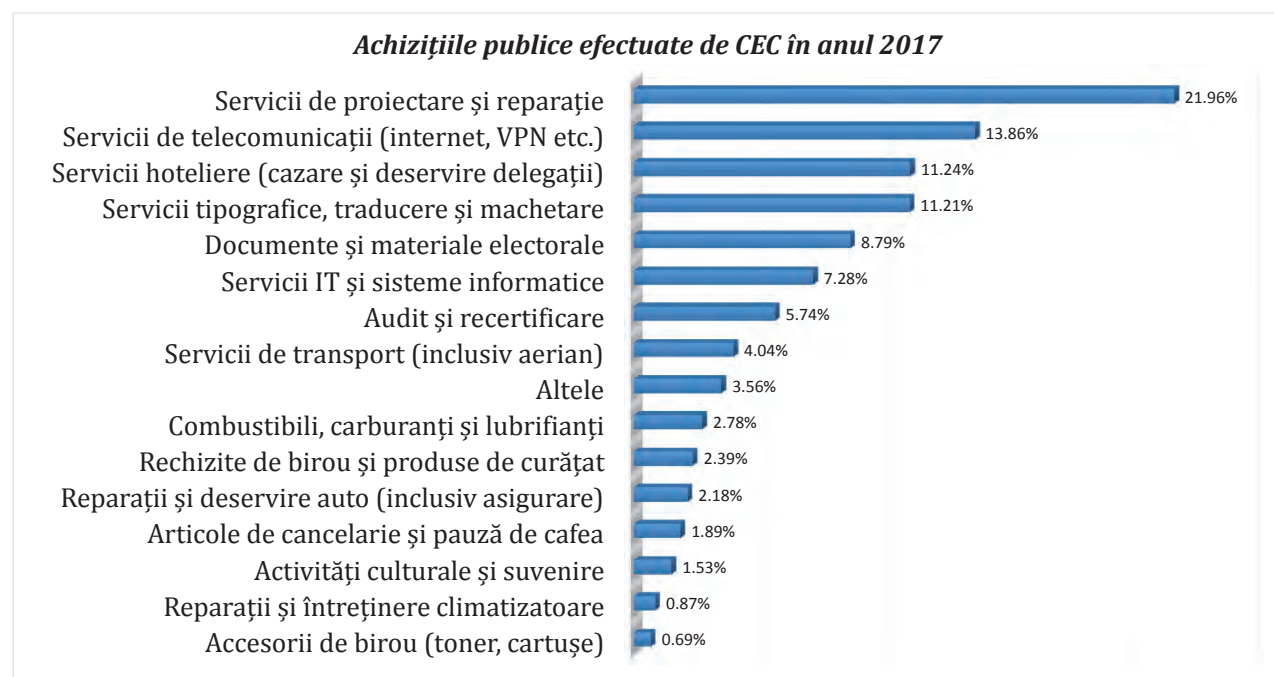
Urmare a verificărilor efectuate, s-a constatat că în anul 2017, CEC a efectuat achiziții publice în valoare de 3,06 mln. lei. În funcție de modul desfășurării și valoarea contractelor de achiziții semnate, acestea urmează a fi grupate în 3 categorii (a se vedea Graficul nr. 3):

- 10 contracte semnate în rezultatul desfășurării procedurilor de achiziții, în sumă totală de 1,5 mln. lei (50%);
- 66 contracte de achiziții de valoare mică în sumă totală de 0,8 mln. lei (26%). Din considerente neclare, în Raportul de activitate al CEC pentru anul 2017, autoritatea a indicat 71 contracte (cu 5 mai multe decât în darea de seamă expediată Agenției Achiziții Publice);
- 31 contracte în sumă totală de 0,7 mln. lei (24%), semnate în baza art. 4, lit. r) din Legea nr. 131 din 03.07.2015 privind achizițiile publice. În conformitate cu prevederile articolului respectiv, sunt excluse din regulile fixate de lege contractele semnate pentru tipărirea buletinelor de vot și a altor documente electorale, inclusiv a materialelor didactice, de aprovizionare cu materiale și echipament destinat organelor electorale în perioada electorală, de realizare a campaniei de informare și de servicii de transport în vederea organizării și desfășurării alegerilor, inclusiv a seminarelor de instruire.

5 <https://tender.gov.md/ro/Contracte-atribuite>

În funcție de obiectul achiziției, constatăm că valoarea cea mai mare a achizițiilor efectuate de CEC în 2017 au avut contractele de achiziție a serviciilor de proiectare și reparație (21,96%), urmate de cele pentru serviciile de telecomunicații (13,86%) - a se vedea Graficul nr. 4.

În concluzie, constatăm că raportat la prevederile Planului de achiziții CEC pentru anul 2017, a fost acoperită parțial planificarea ce ține de reparația clădirii CEC, a intrărilor în subsol, instalarea ușii de fier la intrare etc. În acest scop, autoritatea a semnat 2 contracte de achiziție pentru servicii de proiectare arhitecturală a clădirii CEC, precum și pentru lucrări de reconstrucție parțială a încăperilor de la subsol și a garajelor din cadrul sediului instituției (672,4 mii lei).

În calitate de **activitate neplanificată** a instituției în anul 2017 a fost organizarea referendumului local din mun. Chișinău privind revocarea primarului general. Promo-LEX a monitorizat acest scrutin electoral și a elaborat 4 rapoarte de monitorizare.⁶

⁶ https://promolex.md/wp-content/uploads/2017/11/RAPORT-nr.1_02.11.2017_final_web.pdf
https://promolex.md/wp-content/uploads/2017/11/RAPORT-nr.1_02.11.2017_final_web.pdf
https://promolex.md/wp-content/uploads/2017/11/Raport-Ref_Alegeri-2017_22nov.pdf
https://promolex.md/wp-content/uploads/2018/01/Raport_final_referendum_alegeri_2017.pdf

În contextul celor relatate, concluzionăm că realizarea acțiunilor incluse în Planul de acțiuni CEC pentru anul 2017 a fost amenințată de mai mulți factori: necesitatea executării activităților neplanificate, precum și a celor curente ale instituției. Suplimentar, menționăm că pe parcursul anului, autoritatea s-a confruntat cu o fluctuație mare a personalului, în care 44% din angajați au fost înlocuiți sau urmau a fi înlocuiți (funcții vacante – a se vedea Capitolul II, obiectivul nr. 3, acțiunea nr. 3.1).

1.2.2 Monitorizarea ședințelor Comisiei Electorale Centrale

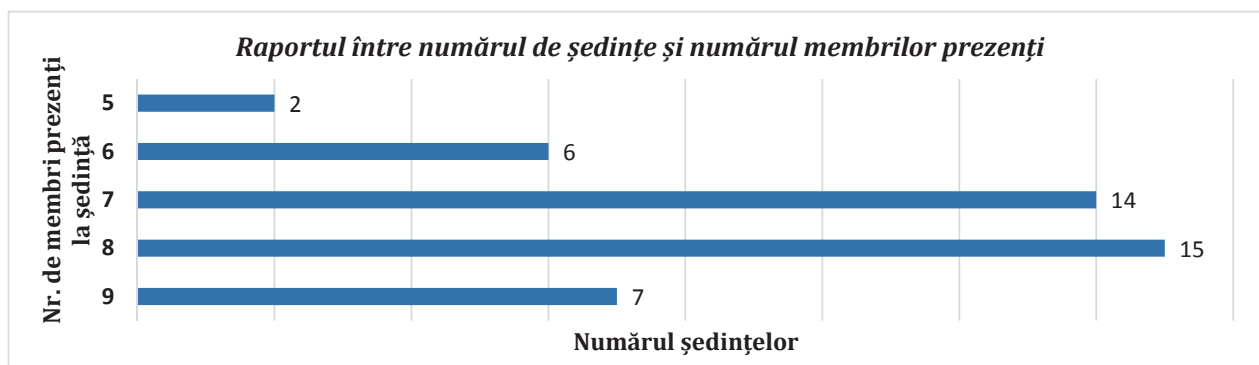
Potrivit pct. 33 al Regulamentului privind activitatea CEC, forma de lucru a Comisiei este ședința. Pentru a se expune asupra acestui capitol, evaluatorii au analizat Raportul de activitate al CEC pentru anul 2017, în conformitate cu activitățile prevăzute de PS CEC pentru anii 2016 – 2019.

Potrivit raportului, pe parcursul anului 2017, CEC s-a convocat în 45 de ședințe, dintre care 34 ordinare și 11 extraordinare, desfășurarea lor fiind consemnată în cele 45 de procese-verbale întocmite. Aceste date, de principiu, coincid cu numărul proceselor-verbale afișate pe site-ul instituției - cu precizarea că au fost 44 de ședințe, o ședință fiind întreruptă. Prin urmare, pe pagina web sunt afișate 45 de procese-verbale. Pe site-ul instituției sunt plasate nu doar procesele-verbale, ci și înregistrările video a 28 de ședințe CEC. Totodată, înregistrările video ale ședințelor pot fi găsite în arhiva site-ului www.privesc.eu.

Potrivit pct. 51 al aceluiași Regulament, lucrările ședinței se consemnează în procesul-verbal. În procesul-verbal al ședinței se introduc în mod obligatoriu toate observațiile și propunerile membrilor Comisiei privind problemele luate în discuție și, după caz, opinia separată prezentată în scris de către reprezentanții cu drept de vot consultativ. Procesul-verbal este semnat de către președintele și secretarul Comisiei. Ședințele Comisiei sunt deliberative, dacă la ele participă majoritatea membrilor cu drept de vot. Prezența membrilor Comisiei la ședință este obligatorie.

Astfel, din cele 44 de procese-verbale, la 7 ședințe au participat 9 membri, la 15 ședințe - 8 membri CEC, la 14 ședințe - 7 membri, la 6 ședințe au participat 6 membri și doar la 2 ședințe au participat 5 membri (conform Graficului nr. 5).

Graficul nr. 5

Ordinea de zi a ședinței conține chestiunile ce urmează a fi examinate în ședință și numele raportorului (co-raportorului) care urmează să expună subiectele examinate. În cele 44 de procese-verbale pe ordinea de zi erau incluse cel puțin 748 de puncte aprobate, dintre care cel puțin 537 au fost votate în unanimitate și aproximativ 48 au fost votate la limita de 5 voturi pro. Concomitent, constatăm că doar 11 subiecte (conform Anexei nr. 1) nu au întrunit numărul necesar de voturi, fiind amânate pentru o altă ședință. Procesele-verbale analizate disponibile pe site nu conțin opinii separate.

Potrivit Raportului de activitate CEC pentru anul 2017, în cadrul ședințelor Comisiei desfășurate în anul 2017 au fost adoptate cel puțin 690 hotărâri, dintre care:

- 71 privind organizarea și desfășurarea alegerilor locale noi;
- 44 privind inițierea desfășurării referendumului republican consultativ/privind organizarea și desfășurarea referendumului local din mun. Chișinău;
- 12 cu privire la aprobarea regulamentelor, modificarea și ajustarea acestora, avizelor asupra proiectelor de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative;
- 508 cu privire la ridicarea/atribuirea mandatelor de consilier în consiliile locale;
- 12 cu privire la delegarea membrilor CEC și funcționarilor Aparatului CEC;
- 21 cu privire la finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale;
- 23 cu privire la alte subiecte.

Potrivit Hotărârii Guvernului nr. 967 din 09.08.2016 cu privire la mecanismul de consultare publică cu societatea civilă în procesul decizional, se menționează că deciziile adoptate de către autoritățile publice centrale sunt supuse dezbaterilor publice. Nu vor fi supuse dezbaterilor publice deciziile în care sunt examinate informații oficiale cu accesibilitate limitată în condițiile legii, precum și asupra procesului de desfășurare a ședințelor operative convocate de conducătorii autorităților publice. Suplimentar, constatăm că prin Legea nr. 239 din 13.11.2008 privind transparența în procesul decizional sunt stabilite aceleași reguli, doar că art. 14, alin. (1) din legea respectivă prevede că "în cazul situațiilor excepționale, al căror regim este stabilit de lege, precum și în cazul actelor ce urmează a fi adoptate de CEC în perioada electorală, proiectele de decizii urgente pot fi supuse elaborării și adoptării fără respectarea etapelor prevăzute de prezenta lege".

Pe site-ul instituției se pot regăsi proiectele de Hotărâri pentru modificarea următoarelor documente:

- Regulamentul privind modul de participare a partidelor politice și a altor organizații social-politice la campania electorală pentru referendumul republican, plasat pe site în data de 10 iulie 2017;
- Regulamentul cu privire la votarea cetățenilor Republicii Moldova aflați peste hotarele țării, aprobat prin hotărârea CEC nr. 3375 din 27 iulie 2010, plasat pe site în data de 24 iunie 2017;
- Regulamentul privind înregistrarea prealabilă, aprobat prin hotărârea CEC nr. 2547 din 21 mai 2014, plasat pe site în data de 24 iunie 2017.

Comparativ cu anul 2016, constatăm o majorare a documentelor supuse consultărilor publice – de la unul (în 2016) la trei documente (în 2017).

Totodată, în condițiile actelor normative indicate mai sus, CEC a plasat pe pagina sa *Raportul privind asigurarea transparenței în procesul decizional în cadrul Comisiei Electorale Centrale pentru anul 2017*. Potrivit acestuia, pe parcursul anului 2017, au fost consultate 2 acte normative, dintre care a fost aprobat un act; a fost organizată o dezbatere publică, fiind recepționate 28 de recomandări, dintre care doar 11 au fost acceptate.

1.2.3 Activitatea Centrului de Instruire Continuă în Domeniul Electoral

În scopul evaluării corespunzătoare a activității CICDE, la data de 20.04.2018, prin scrisoarea nr. 173, Promo-LEX a solicitat acces la informație prin prezentarea documentelor care să confirme sau să detalieze anumite aspecte legate de activitățile planificate și executate ale instituției în anul 2017. Cu regret însă, până la prezentarea și publicarea raportului, informația respectivă nu a fost oferită. Prin urmare, evaluarea a fost efectuată doar în baza informației disponibile pe pagina web a instituției, precum și a *Raportului de activitate CICDE pentru anul 2017*.

Astfel, Promo-LEX consideră că, pe parcursul anului 2017, activitatea CICDE s-a axat pe 3 aspecte:

- a) *Activitățile planificate*⁷ pentru anul 2017 în baza PS CICDE;
- b) *Activitățile curente*,⁸ executate în baza actelor normative ce reglementează activitatea CICDE;
- c) *Activitățile neplanificate*, apărute în contextul organizării referendumului local privind demiterea primarului general al mun. Chișinău.

Activitățile planificate de instituție pentru anul 2017 sunt prevăzute în Planul de acțiuni al CICDE, elaborat și aprobat în scopul realizării scopurilor fixate în PS CICDE pentru anii 2016-2019. Descrierea detaliată a gradului de realizare a activităților planificate este efectuată în Capitolul III al raportului (*Implementarea Planului Strategic al Centrului de Instruire Continuă în Domeniul Electoral pentru anii 2016-2019 în anul 2017*).

Activitățile curente ale CICDE au inclus:

- Exercițiul bugetar

La acest subiect, autoritatea a realizat monitorizarea, efectuarea tranzacțiilor și raportarea financiară pentru remunerarea muncii, serviciile prestate instituției (poștale, comunale, pază etc.), costurile suportate pentru seminarele de instruire în contextul alegerilor, costurile proiectelor implementate etc.

- Planificarea și raportarea anuală

La acest aspect, autoritatea a elaborat și aprobat planurile anuale în baza cărora a fost organizată activitatea (instruire, activitate, bugetare, achiziții etc.), precum și a elaborat și aprobat raportul anual de activitate.

⁷ Raportul de activitate al CICDE pe lângă CEC pentru anul 2017, pag. 11 - 43;

⁸ Raportul de activitate al CICDE pe lângă CEC pentru anul 2017, pag. 2 - 10;

- Achiziții publice

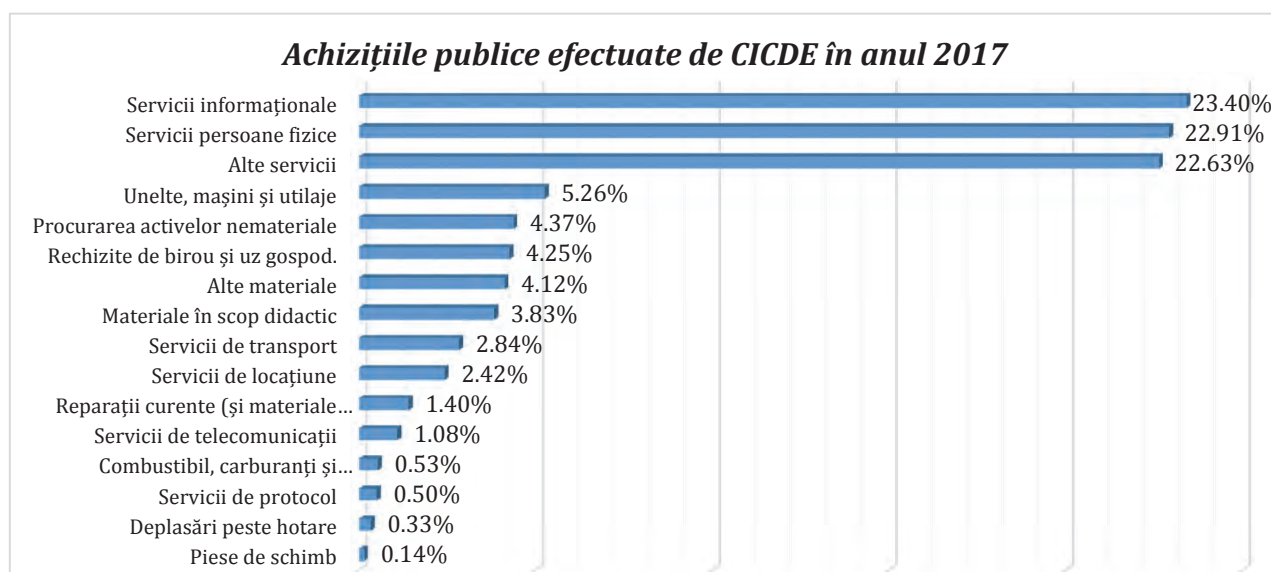
Dat fiind lipsa accesului la informație, nu a fost posibilă evaluarea procesului de achiziții publice (modul de contractare, tipul procedurii de achiziții etc.). Totuși, constatăm că potrivit Planului de achiziții publice al CICDE pentru anul 2017 (cu modificările adoptate), autoritatea a planificat efectuarea achizițiilor publice în sumă totală de 3,5 mln. lei, de facto achiziționându-se servicii și bunuri în sumă totală de 2,04 mln. lei.

Dintre acestea, cel puțin 4 contracte urmau a fi semnate în baza procedurilor de achiziții publice (unul în cadrul proiectului de raportare digitalizată a finanțării partidelor politice, 2 – în cadrul proiectului de consolidare a capacităților de cercetare în cadrul CICDE și, respectiv, 1 – în cadrul referendumului local pentru organizarea liniei fierbinți de informare a alegătorilor).

Potrivit informației disponibile pe pagina web a Agenției Achiziții Publice, pe parcursul anului 2017, CICDE a avut o singură procedură de achiziție în cadrul proiectului de raportare digitalizată a finanțării partidelor politice (achiziționarea serviciilor de administrare/coordonare a activităților în cadrul proiectului, în sumă de 180,6 mii lei). Cu toate acestea, constatăm că linia fierbinte de informare a alegătorilor în perioada referendumului a fost organizată.

În funcție de obiectul achiziției, constatăm că valoarea cea mai mare a achizițiilor efectuate de CICDE în 2017 au avut contractele de achiziție a serviciilor informaționale (23,40%), urmate de serviciile prestate de persoane fizice (22,91%) - a se vedea Graficul nr. 6.

Graficul nr. 6

Activitățile neplanificate au inclus seminarele de instruire organizate pentru funcționarii electorali în contextul organizării și desfășurării referendumului local privind demiterea primarului general al mun. Chișinău.

II. IMPLEMENTAREA ÎN ANUL 2017 A PLANULUI STRATEGIC AL COMISIEI ELECTORALE CENTRALE PENTRU ANII 2016-2019

2.1 Executarea recomandărilor din *Raportul nr. 1* *"Implementarea Planurilor Strategice ale CEC și CICDE.* *Retrospectiva anului 2016"*.

În Raportul nr. 1 *"Implementarea Planurilor Strategice ale CEC și CICDE. Retrospectiva anului 2016"*, elaborat în anul 2017, au fost formulate recomandări în scopul îmbunătățirii atât a procedurilor electorale, cât și a modului de raportare a activităților executate de CEC.

Astfel, una din recomandări a vizat extinderea campaniilor educaționale și motivaționale pentru diverse grupuri-țintă, inclusiv în perioadele non-electorale. În acest scop, pe parcursul anului 2017, CEC în colaborare cu CICDE, a organizat cursuri de instruire/seminare inclusiv în afara campaniilor electorale pentru diverse grupuri-țintă (jurnaliști, societatea civilă și tinerii alegători).

Au rămas neimplementate recomandările privind:

- Delegarea către CICDE a activităților de instruire a funcționarilor electorali și a altor grupuri-țintă (excepție – funcționarii CEC). Recomandarea respectivă a fost necesară, întrucât, în mare parte, activitățile de instruire descrise în Raportul de activitate CEC pentru anul 2016 similar activităților din anul 2017, au fost executate de CICDE (fără implicarea CEC) și, prin urmare, sunt repetate și în raportul CICDE;
- Extinderea relațiilor de colaborare cu reprezentanții diasporei, inclusiv în perioadele non-electorale. Pe parcursul anului 2017, CEC nu a reușit să implementeze instrumente eficiente de comunicare și colaborare cu reprezentanții diasporei;
- Identificarea și implementarea instrumentelor eficiente de colaborare între instituțiile implicate nemijlocit în organizarea și desfășurarea alegerilor: CEC - Agenția Servicii Publice. Menționăm că erorile depistate în listele electorale elaborate pentru alegerile locale noi denotă o conlucrare insuficientă la acest aspect, dovada fiind prezența erorilor identificate la scrutinele anterioare, fără a fi înlăturate în cadrul noilor scrutine electorale.

2.2 Realizarea obiectivelor planificate pentru anul 2017

Conform PS CEC, pentru anul 2017 autoritatea urma să execute 29 de acțiuni. Dintre acestea, 28 de acțiuni au fost incluse în Planul de acțiuni CEC pentru anul 2017, iar o acțiune - *promovarea principiului transparenței în activitatea organelor electorale și evaluarea gradului de satisfacție a părților interesate privind activitatea organelor electorale* - a fost substituită cu o altă acțiune care a avut același obiectiv de evaluare: *efectuarea analizei post-electorale în urma organizării scrutinului prezidențial din 2016 cu implicarea subiecților interesați*.

Suplimentar, CEC a planificat realizarea a 6 acțiuni noi, neprevăzute în PS CEC, după cum urmează:

1. Realizarea unui chestionar în rândul autorităților electorale din alte țări cu privire la votarea în străinătate (activitatea 2.2 din Planul de acțiuni CEC pentru anul 2017);
2. Efectuarea studiului analitic cu tema „Votarea cetățenilor Republicii Moldova în străinătate și practica internațională” (activitatea 2.3 din Plan);
3. Organizarea și desfășurarea conferinței internaționale dedicate celebrării celor 20 de ani de activitate permanentă a CEC (activitatea 3.7 din Plan);
4. Planificarea și organizarea procesului de desfășurare a alegerilor locale noi (activitatea 4.1 din Plan);
5. Consolidarea relațiilor de cooperare cu partenerii de dezvoltare și organizațiile internaționale specializate în domeniul electoral privind oferirea asistenței în vederea promovării performanțelor înregistrate de CEC și îmbunătățirea serviciilor electorale prestate (activitatea 5.3 din Plan);
6. Elaborarea și revizuirea actelor normative ale CEC (hotărâri, regulamente, instrucțiuni, proceduri) în vederea perfecționării și asigurării aplicării uniforme a legislației și procedurilor electorale, inclusiv în urma organizării scrutinului prezidențial, cu înaintarea propunerilor de modificare, încorporare sau abrogare a prevederilor acestora (activitatea 7.2 din Plan).

Prin urmare, constatăm că pentru anul 2017, în baza celor 7 obiective din PS CEC, autoritatea a planificat executarea a 35 de acțiuni (cu 2 mai puțin decât în anul 2016). În rezultatul evaluării Raportului de activitate al CEC și a altor documente/surse relevante, Promo-LEX consideră că:

- 18 acțiuni au fost executate integral;
- 7 acțiuni au fost executate parțial;
- 10 acțiuni nu au fost executate.

2.2.1 Obiectivul 1: Dezvoltarea și implementarea modulelor SIAS „Alegeri”

În scopul realizării Obiectivului nr. 1, pentru anul 2017 CEC a planificat executarea a 5 acțiuni. Urmare a analizei efectuate, s-a constatat că doar o acțiune a fost executată (instruirea operatorilor SIAS ”Alegeri”), iar 4 acțiuni au rămas neexecutate.

Acțiunea nr. 1.1. – *Realizarea unui studiu de fezabilitate privind introducerea votului la distanță prin intermediul sistemelor electronice ca metodă de vot alternativă.* **Calificativ: neexecutat.**

Indicatori de executare: analiza și promovarea studiului; elaborarea cerințelor tehnice pentru un sistem electronic de vot la distanță.

Studiul de fezabilitate menționat a fost realizat de CEC în anul 2016. Pentru anul 2017, autoritatea a planificat analiza detaliată a studiului respectiv, promovarea acestuia și elaborarea cerințelor tehnice pentru un sistem informațional de vot prin internet (SIVI). Concomitent, menționăm că în baza studiului, s-a stabilit că pilotarea SIVI urmează a fi efectuată până la alegerile parlamentare din 2018, ceea ce presupune existența cerințelor tehnice și, respectiv, un sistem informațional implementat.

Potrivit informației relatate în Raportul de activitate al CEC pentru anul 2017, nici una din măsurile enumerate nu au fost executate. În perioada de gestiune, CEC s-a rezumat la estimarea resurselor necesare și la întocmirea foii de parcurs pentru implementarea SIVI. În plus, în legătură cu modificarea sistemului electoral, autoritatea a decis să amâne implementarea proiectului de pilotare a sistemului informațional respectiv.⁹

Acțiunea nr. 1.2. - *Elaborarea cerințelor tehnice pentru dezvoltarea și testarea modulelor SIAS ”Alegeri”, prevăzute în Legea nr. 101-XVI cu privire la Concepția Sistemului Informațional Automatizat de stat ”Alegeri”.* **Calificativ: neexecutat.**

Indicatori de executare: dezvoltarea și implementarea a 3 module: ”Documentarea”, ”Control financiar” și ”Registrul funcționarilor electorali”; nivelul de funcționalitate al acestora.

Urmare a analizei efectuate, s-a constatat că acțiunea respectivă a rămas neexecutată (nici unul din module nu a fost dezvoltat).

Cu referire la modulul ”Control financiar”, care urmează a fi instrumentul de bază în controlul financiar al partidelor politice, menționăm că termenul de testare și dare în exploatare a acestuia a fost semestrul II 2017. Cu toate acestea, până la sfârșitul anului 2017, după revizuirea cerințelor tehnice, CEC a reușit doar să lanseze procedura de licitație (decembrie 2017) în scopul identificării companiei care va elabora și implementa acest modul.

În opinia Promo-LEX, modulul ”Control financiar” reprezintă unul din cele mai eficiente instrumente prin care CEC va asigura un control detaliat al modului în care partidele politice raportează

⁹ Raportul de activitate al CEC pentru anul 2017 în conformitate cu activitățile prevăzute în Planul Strategic al CEC pentru anii 2016-2019, pag. 9;

---

veniturile și cheltuielile atât din campaniile electorale, cât și cele din rapoartele anuale/semestriale. Cu regret însă, constatăm că până la moment acest modul nu a fost dezvoltat și implementat, cu toate că deja de 2 ani CEC achită partidelor politice subvenții din bugetul de stat.

În ceea ce privește modulul "Registrul funcționarilor electorali", menționăm că în procesul de monitorizare a alegerilor locale noi, în baza celor 306 secții de votare din mun. Chișinău, Promo-LEX a identificat că în cazul a 40% din membrii înlocuiți în componența birourilor electorale, aceștia au fost dintre cei desemnați de CEC din "Registrul funcționarilor electorali".

Totuși, apreciem efortul depus de CEC în scopul adaptării SIAS "Alegeri" la noul sistem electoral mixt prin elaborarea caietului de sarcini necesar, dezvoltarea, implementarea și integrarea cu alte module a modulului SIAS "Admin", precum și dezvoltarea modulului "Înregistrarea prealabilă".

Acțiunea nr. 1.3. – Conlucrarea cu ministerele și alte autorități de resort, deținătoare a registrelor de stat, în vederea automatizării procedurilor electorale. Calificativ: neexecutat.

Indicatori de executare: interconexiunile realizate; nivelul de funcționalitate al acestora.

În perioada de gestiune, CEC nu a realizat interconexiuni cu nici un deținător al registrelor de stat. Totuși, apreciem efortul autorității în perioada de referință, când CEC a fost înregistrată în Registrul de evidență a operatorilor de date cu caracter personal deținut de Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal (CNPDCP).

În același context, menționăm că în anul 2016, CEC a realizat o interconexiune cu Administrația Națională a Penitenciarelor (ANP - fostul Departament al Instituțiilor Penitenciare), deținător al SIA „Registrul persoanelor reținute, arestate și condamnate”. Prin adresarea Promo-LEX din 05.04.2018, au fost solicitate dovezi ale utilizării interconexiunii respective. Prin răspunsul CEC din 02.05.2018, autoritatea a menționat că la organizarea referendumului local din 19 noiembrie 2017 a fost testată în regim de pilotare interconexiunea respectivă. Urmare a acestor testări, s-a constatat că veridicitatea și calitatea datelor utilizate nu corespund cerințelor prevăzute de sistemele informatice interconectate (SIA "Registrul de stat al alegătorilor" și SIA "Registrul persoanelor reținute, arestate și condamnate"). Una din cauzele acestui rezultat ar fi ne-actualizarea datelor din registrul deținut de DIP.

Solicitarea ANP de a identifica și interveni în privința cazurilor în care instituțiile responsabile nu respectă termenele legale de actualizare a datelor din „Registrul persoanelor reținute, arestate și condamnate”. Considerăm că actualizarea datelor respective va contribui la îmbunătățirea semnificativă a calității listelor electorale pentru viitoarele alegeri parlamentare.

Contextual, în opinia Promo-LEX, aceleași concluzii pot fi formulate și în privința interconexiunii dintre SIA "Registrul de stat al alegătorilor" (CEC) și SIA "Registrul de stat al populației" (Agenția Servicii Publice - ASP), mai ales în contextul alegerilor locale noi din 20 mai 2018. Constatăm că la alegerile menționate, cel puțin 37% din incidentele raportate de observatorii Promo-LEX au vizat calitatea listelor electorale. Problemele raportate s-au referit la neincluderea alegătorilor în listele electorale de bază, erori de adrese, includerea în liste a persoanelor decedate, prezența persoanelor străine la adresa de domiciliu (multe cazuri au fost declarate ca

fiind repetate de la scrutinele electorale anterioare).

În baza celor expuse, așa cum s-a menționat și în Raportul nr. 1 "Implementarea Planurilor Strategice ale CEC și CICDE. Retrospectiva anului 2016", considerăm că conlucrarea dintre CEC și ASP în vederea reactualizării datelor din SIA "Registrul de stat al alegătorilor" și SIA "Registrul de stat al populației" este insuficientă.

Identificarea și implementarea instrumentelor de comunicare reciprocă în procesul de actualizare a datelor în SIA "Registrul de stat al alegătorilor" și SIA "Registrul de stat al populației" (până și după alegeri).

Totuși, cu referire la această acțiune, urmează a fi menționată implicarea/participarea CEC în dezvoltarea SIA "Actele de stare civilă" (deținător – ASP), precum și a unui registru de evidență unică a contravențiilor (deținător – MAI).

Acțiunea nr. 1.4. - *Participarea la crearea Registrului de stat al adreselor în scopul delimitării teritoriale a secțiilor de votare și arondarea alegătorilor.* **Calificativ: neexecutat.**

Indicatori de executare: numărul de ședințe ale grupului de lucru; numărul de recomandări elaborate și acceptate.

Potrivit datelor reflectate în Raportul de activitate al CEC pentru anul 2017, în perioada monitorizată CEC a participat la "o serie de ședințe comune" PNUD-ASP-CEC, în cadrul cărora a fost discutat și aprobat proiectul tehnic pentru elaborarea SI „Registrul de Stat al Adreselor”, în baza caietului de sarcini. Ulterior, a fost inițiată faza de dezvoltare și testare a sistemului informațional respectiv.

În scopul clarificării aspectelor enunțate, prin scrisoarea nr. 159 din 05.04.2018 expediată în adresa CEC, Promo-LEX a solicitat prezentarea actelor ce ar concretiza numărul de ședințe la care au participat și, respectiv, recomandările înaintate și implementate la inițiativa reprezentanților CEC. Ca răspuns, autoritatea a specificat că datele privind numărul concret de ședințe, precum și recomandările parvenite de la reprezentanții CEC sunt deținute de responsabilii din cadrul proiectului PNUD "Consolidarea democrației în Moldova prin alegeri incluzive și transparente".

În contextul celor expuse, constatăm că autoritatea nu a prezentat acte care ar permite evaluarea executării acțiunii respective. Prin urmare, Promo-LEX nu a avut posibilitatea să evalueze activitățile întreprinse de CEC la acest aspect.

Îndosărierea și arhivarea de către CEC a copiei proceselor-verbale elaborate de responsabili în baza ședințelor comune (cu participarea reprezentanților CEC) la care sunt înregistrate anumite acțiuni necesare de executat, precum și recomandările înaintate de părțile participante în scopul asigurării unei evidențe și raportări corecte a activității instituției.

Acțiunea nr. 1.5. - *Instruirea și certificarea operatorilor SIAS „Alegeri” din cadrul organelor electorale constituite pentru organizarea alegerilor locale noi.* **Calificativ: executat.**

Indicatori de executare: numărul sesiunilor de instruire; numărul de persoane instruite.

În contextul alegerilor locale noi (din mai și noiembrie 2017), precum și a referendumului local, CICDE, în colaborare cu CEC, au organizat instruirea a circa 650 operatori ai SIAS "Alegeri".

Sumar Obiectiv nr. 1

În concluzie, considerăm că, în baza Obiectivului nr. 1, pe parcursul anului 2017, CEC a avut 1 acțiune executată și 4 acțiuni neexecutate. În cazul acțiunii executate (instruirea operatorilor SIAS "Alegeri"), aceasta a fost evaluată ca fiind cu impact de scurtă durată asupra procesului electoral, motivul fiind instabilitatea operatorilor de la un scrutin electoral la altul.

Concomitent, constatăm că activitățile extra-plan executate de CEC (adaptarea SIAS "Alegeri" la sistemul electoral mixt, participarea la dezvoltarea SI al "Actelor de stare civilă" și SI "Registrul de stat al adreselor", a unui registru de evidență unică a contravențiilor) vor produce efecte semnificative și cu impact de lungă durată asupra automatizării procedurilor electorale (cu condiția ca datele din registrele respective să fie actualizate regulat de posesorul acestora și, respectiv, să corespundă cerințelor prevăzute de sistemele informatice respective).

2.2.2 Obiectivul 2: Sporirea accesibilității procesului electoral

În scopul atingerii Obiectivului nr. 2, în PS CEC au fost planificate 5 acțiuni, pe când în Planul de acțiuni au fost incluse 7 acțiuni (2 acțiuni noi). Dintre acestea, conform estimărilor Promo-LEX, 2 acțiuni planificate au fost executate integral, 3 acțiuni au fost parțial executate, iar 2 acțiuni au rămas neexecutate.

Acțiunea nr. 2.1. - *Perfecționarea mecanismului legal de constituire a secțiilor de votare în străinătate.* **Calificativ: neexecutat.**

Indicatori de executare: propuneri de modificare elaborate; Nota de argumentare înaintată.

În contextul modificării sistemului electoral prin Legea nr. 154 din 20 iulie 2017, au fost modificate criteriile în baza cărora sunt create circumscripțiile electorale de peste hotare. Astfel, conform art. 31, alin. (4) din Codul Electoral, la deschiderea secțiilor de votare din străinătate se va ține cont de următoarele criterii:

- a) Informațiile deținute de către misiunile diplomatice și oficiile consulare ale Republicii Moldova din țările de reședință;
- b) Informațiile deținute de către autoritățile publice centrale, inclusiv datele statistice oficiale relevante;
- c) Informațiile obținute în rezultatul înregistrării prealabile a cetățenilor aflați în străinătate, conform procedurii stabilite printr-un regulament aprobat de CEC;
- d) Numărul de alegători care au participat la scrutinul precedent;

e) Alte date relevante, obținute de autoritățile publice centrale, la solicitare, din partea autorităților țării de reședință, în condițiile legii.

Potrivit afirmațiilor CEC, modificările respective au fost efectuate inclusiv în baza propunerilor formulate de grupul instituțional creat în scopul perfecționării cadrului legal electoral și a celui conex (a se vedea și acțiunea nr. 7.1). Acest lucru a fost posibil datorită prezenței în componența grupului de lucru și a reprezentanților Secretariatului Parlamentului, precum și ai Ministerului Justiției, care dețineau o copie a tabelului cu propunerile formulate.

Prin urmare, atestăm o majorare și diversificare a numărului de criterii în baza cărora urmează a fi create secțiile de votare peste hotare. Totuși, la acest capitol, nu sesizăm aportul și contribuția CEC – cu atât mai mult în situația în care autoritatea, până la sfârșitul perioadei de gestiune (timp de minim 5 luni de la modificarea Codului Electoral), nu a întreprins nici o măsură în scopul revizuirii *Regulamentului cu privire la votarea cetățenilor Republicii Moldova aflați peste hotarele țării*, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 3375 din 27.07.2010.

Acțiunea nr. 2.2. – *Realizarea unui chestionar în rândul autorităților electorale din alte țări cu privire la votarea în străinătate.* **Calificativ: executat.**

Indicatori de executare: concept chestionar aprobat; analiza efectuată; relevanța concluziilor formulate.

În scopul identificării soluțiilor de îmbunătățire a calității procesului electoral organizat peste hotare (atât pentru alegători, cât și pentru funcționarii electorali), CEC a elaborat Chestionarul "Votul în afara țării" (27 de întrebări ce țin de organizarea și desfășurarea procesului electoral în afara țării). Conform informației reflectate în Raportul de activitate al CEC pentru anul 2017, chestionarul respectiv a fost expediat în adresa a 32 autorități electorale din 32 state, după cum urmează: 59% - din Europa, 38% - din Asia și 3% - America (SUA). Răspunsul a fost recepționat de la 20 autorități electorale chestionate.

Urmare a analizei efectuate, inclusiv în baza informației suplimentare expediate de CEC la solicitarea Promo-LEX, s-a constatat că răspunsul a fost expediat de doar 44% (14 state) din autoritățile electorale chestionate (86% - din Europa, 14% - din Asia), iar în cazul a 6 autorități incluse în studiu, acestea nu au fost incluse în lista autorităților electorale chestionate, cu toate că figurează în calitate de autorități care au expediat chestionarul completat (Italia, Portugalia, Cehia, Danemarca, Spania și Olanda).

Acțiunea nr. 2.3. – *Efectuarea studiului analitic cu tema "Votarea cetățenilor Republicii Moldova în străinătate și practica internațională".* **Calificativ: parțial executat.**

Indicatori de executare: analiza datelor; studiul elaborat și aprobat; publicarea în Buletinul Informativ al CEC.

În baza chestionarelor completate de autoritățile electorale din cadrul altor state, CEC a elaborat studiul de caz "Organizarea votului extern. Din experiența internațională". Studiul respectiv a

---

fost publicat pe site-ul CEC¹⁰, urmând a fi publicat și în Buletinul Informativ al CEC nr. 18 pentru semestrul I 2018.

În rezultatul examinării studiului menționat, s-a constatat că acesta este incomplet, lipsind răspunsurile sau analiza la un șir de întrebări din chestionar. Astfel, lipsește o analiză detaliată a modului în care autoritățile electorale chestionate constituie secțiile de votare în afara țării, care este numărul funcționarilor electorali dintr-o secție de votare, ce tip de înregistrare este utilizată la înregistrarea prealabilă a alegătorilor, cum sunt formate listele electorale, care este termenul limită de domiciliere/reședință în afara țării etc. Prin urmare, rezultă că situațiile sensibile pentru Republica Moldova, care reprezintă un interes sporit pentru societate, au rămas a fi neelucidate.

Acțiunea nr. 2.4. – Dezvoltarea și punerea în aplicare a mecanismelor eficiente de incluziune a persoanelor cu dizabilități în procesul electoral, cu respectarea principiului egalității de gen.

Calificativ: parțial executat.

Indicatori de executare: identificarea și aprobarea modelului plicului-șablon pentru persoane cu dizabilități de vedere uniformizat și aplicabil, indiferent de tipul scrutinului desfășurat; alternative de echipament logistic electoral identificat și aplicabil în vederea sporirii accesibilității pentru persoanele cu dizabilități; "Ghidul tânărului alegător" elaborat în formate accesibile persoanelor cu dizabilități (audio, Braille), cu distribuirea acestora solicitanților.

Potrivit informației relatate în *Raportul de activitate al CEC pentru anul 2017*, din indicatorii menționați, autoritatea a reușit să elaboreze doar conceptul "Ghidului tânărului alegător" în limbajul Braille, urmând să realizeze o versiune audio a acestuia. Concomitent, a fost efectuată o analiză a practicilor altor state pentru identificarea echipamentelor logistice electorale aplicabile pentru asigurarea unui proces electoral incluziv. Prin urmare, constatăm că CEC nu a reușit să aprobe un model al plicului-șablon aplicabil indiferent de tipul scrutinului electoral.

Acțiunea nr. 2.5. – Facilitarea accesului în secțiile de votare pentru persoanele cu dizabilități, cu vârstă înaintată, persoanele cu copii în cărucioare etc. în cadrul organizării și desfășurării alegerilor locale noi. **Calificativ: parțial executat.**

Indicatori de executare: numărul de CECE și BESV dotate cu rampe de acces și alte mijloace.

Ca indicator al executării acțiunii, au fost indicate numărul de consilii electorale și, respectiv, numărul de secții de votare dotate cu rampe de acces și alte mijloace de acces la alegerile locale noi. În scopul elaborării unei statistici privind nivelul de dotare al organelor electorale, în perioada monitorizată CEC a expediat un chestionar spre completare în adresa a 17 primării în care au fost organizate alegeri locale noi pe parcursul anului 2017 (măsurile similare cu cele întreprinse în anul 2016).

În opinia Promo-LEX, acțiunile întreprinse de CEC în acest sens sunt insuficiente. Menționăm că nivelul de accesibilitate al secțiilor de votare pentru persoanele cu dizabilități, cu vârstă înaintată, persoanele cu copii în cărucioare etc. este nesatisfăcător. Drept dovadă a celor ex-

---

10 http://cec.md/files/files/studii_analiza/Studiu%20votarea%20peste%20hotare_.pdf

puse, invocăm datele statistice privind accesibilitatea secțiilor de votare pentru persoanele cu dizabilități de la scrutinele electorale organizate atât pe parcursul anului 2017, cât și cel din 20 mai 2018. Astfel, constatăm că în 2017, din totalul de 340 de secții de votare, doar 145 au fost dotate cu rampe de acces (43%).¹¹ În 2018, la scrutinul electoral din 20 mai 2018, din totalul de 375 secții de votare, doar 194 au fost dotate cu rampe de acces (52%), iar prezența echipamentelor speciale (lupe, lămpi, rigle) a fost raportată în doar 118 secții de votare (31%, din declarațiile funcționarilor electorali).¹² În plus, în cazul a 6 secții de votare (una dintre care era dotată cu rampă de acces), sediul acestora era amplasat la etaj, fiind dificil accesul pentru persoanele cu necesități speciale.

Acțiunea nr. 2.6. – *Adaptarea materialelor informative și educative la necesitățile grupurilor-tintă de alegători, inclusiv cu respectarea principiului egalității de gen (tineri, femei, persoane cu dizabilități, persoane care votează pentru prima dată etc.).* **Calificativ: executat.**

Indicatori de executare: pagini web adaptate; materiale informative elaborate și difuzate.

În acest scop, pe pagina oficială a CEC a fost creată rubrica "Primul vot"¹³. Rubrica este ușor de accesat (amplasată la vedere) și conține informații relevante pentru tinerii alegători (organizarea proceselor electorale, modalitatea votării, ghidul tânărului alegător¹⁴, diverse spoturi video motivaționale etc.).

În opinia Promo-LEX, atât spoturile motivaționale, cât și ghidul tânărului alegător constituie instrumente eficiente și importante în crearea imaginii atât privind desfășurarea procesului electoral, cât și importanța fiecărui vot în cadrul scrutinelor electorale.

Totuși, în scopul creșterii impactului aplicării acestor instrumente, considerăm că este necesară extinderea sferei de difuzare a acestora (nu doar plasarea pe pagina web a CEC).

Acțiunea nr. 2.7. - *Organizarea și desfășurarea continuă a cursurilor de instruire cu subiecții implicați în procesul de validare, confirmare, ridicare și atribuire a mandatelor aleșilor locali (secretarii consiliilor locale; instanțele judecătorești).* **Calificativ: neexecutat.**

Indicatori de executare: numărul de materiale informative; numărul de instruiri desfășurate; numărul de subiecți instruiți; numărul de hotărâri suplimentare emise de instanțele judecătorești.

Pe parcursul anului 2017, nu au fost organizate astfel de cursuri de instruire. Motivul invocat de CEC a fost organizarea alegerilor locale noi doar în cazul apariției vacanței mandatului de primar, din care cauză nu a fost necesară organizarea cursurilor pe partea de validare a mandatelor de consilier.

În opinia Promo-LEX, motivul invocat de CEC nu este unul plauzibil, din moment ce acțiunea respectivă a fost planificată să fie executată de 2 ori pe an (semestrial), indiferent de tipul alege-

11 https://promolex.md/wp-content/uploads/2017/05/RAPORT-nr.1-ALN-14.04.-11.05.2017_EA.pdf, pag. 11

https://promolex.md/wp-content/uploads/2018/01/Raport_final_referendum_alegeri_2017.pdf, pag. 9, 11

12 https://promolex.md/wp-content/uploads/2018/05/RAPORT-nr.3_MO-Promo-LEX_ALN_20.05.2018.pdf, pag. 24-25

13 <http://www.cec.md/index.php?pag=cat&id=1982&l=ro>

14 http://www.cec.md/files/files/cunoastedreptultaelectoral1316515compressed_2604382.pdf

---

rilor locale preconizate. Suplimentar, amintim că pe parcursul anului 2017, au fost aleși 17 primari noi și au fost adoptate 508 hotărâri CEC privind ridicarea, atribuirea și declararea vacanței mandatelor de consilieri locali.¹⁵

Sumar Obiectiv nr. 2

În contextul celor expuse, considerăm că pentru implementarea obiectivului nr. 2, CEC a executat integral 2 acțiuni planificate, 3 acțiuni au fost parțial executate, iar 2 acțiuni au rămas neexecutate.

În opinia Promo-LEX, din cele 2 acțiuni executate integral, vor avea un impact semnificativ și de lungă durată asupra procesului electoral următoarele: elaborarea instrumentelor de informare, instruire și motivaționale pentru tinerii alegători (mai ales, în cazul extinderii sferei de difuzare/diseminare a acestora). În plus, neluând în calcul aportul CEC la perfecționarea cadrului legal de constituire a secțiilor de votare peste hotare, considerăm că diversificarea criteriilor în baza cărora urmează a fi create secțiile de votare peste hotare vor avea un efect important asupra procesului electoral.

În cazul acțiunii privind elaborarea chestionarului "Votul în afara țării", considerăm că aceasta poate fi evaluată doar în contextul analizei studiului analitic cu tema "Votarea cetățenilor Republicii Moldova în străinătate și practica internațională", efectuat în baza chestionarului respectiv. În acest sens, întrucât studiul nu conține o analiză detaliată asupra mai multor aspecte sensibile și necesare pentru perfecționarea procesului electoral din R.Moldova, considerăm că impactul chestionarelor elaborate și a studiului efectuat este nesemnificativ (lipsește datele privind constituirea secțiilor de votare în afara țării, tipul de înregistrare utilizat la înregistrarea prealabilă a alegătorilor, formarea listelor electorale, termenul-limită de domiciliere/reședință în afara țării pentru exercitarea dreptului la vot peste hotare etc.).

Un impact de lungă durată și efecte semnificative urmează să aibă acțiunile CEC realizate în scopul sporirii incluziunii persoanelor cu dizabilități în procesul electoral: elaborarea "Ghidului tânărului alegător" în formate accesibile acestora (audio, Braille), examinarea practicii internaționale în domeniu, efectuarea statisticilor privind nivelul de dotare al sediilor organelor electorale în scopul identificării necesităților etc. La acest aspect, Promo-LEX își manifestă speranța că, în baza sondajelor efectuate de CEC în cadrul fiecărui scrutin electoral, prin care au fost identificate necesitățile de dotare ale secțiilor de votare, la alegerile parlamentare ce urmează nivelul de acces pentru persoanele cu necesități speciale va fi mai bun, comparativ cu scrutinele electorale anterioare.

---

¹⁵ Raportul de activitate al Comisiei Electorale Centrale pentru anul 2017 în conformitate cu activitățile prevăzute în Planul strategic al CEC pentru anii 2016-2019, pag. 81;

2.2.3 Obiectivul 3: Îmbunătățirea continuă a managementului electoral și consolidarea capacităților instituționale

Pentru atingerea Obiectivului nr. 3, instituția a planificat realizarea a 7 acțiuni, dintre care 6 acțiuni au fost executate, iar 1 acțiune - neexecutată.

Acțiunea nr. 3.1. – Aprobarea și avizarea statului de personal al CEC într-o nouă versiune. Calificativ: executat.

Indicatori de executare: state de personal aprobat și avizat; fișe de post și regulamente interne revizuite.

Prin Hotărârea CEC nr. 728 din 31.01.2017, instituția a modificat statul de personal: de la 37 – la 48 de unități, proiectul de hotărâre fiind avizat pozitiv și de Cancelaria de Stat.

În scopul evaluării situației resurselor umane în cadrul instituției, Promo-LEX a examinat fluctuația personalului pe toată perioada monitorizată (plecarea personalului și noile angajări). În rezultat, s-a constatat că pe parcursul anului 2017, aparatul CEC a avut necesitatea de a angaja cel puțin 21 specialiști noi, identificați în baza următoarelor date:

- 6 funcții vacante înregistrate la data de 31.12.2016;
- 9 funcții devenite vacante pe parcursul anului 2017;
- 8 funcții vacante înregistrate la data de 01.01.2018;
- 13 specialiști noi, dintre care 9 debutanți ca funcționari publici, angajați pe parcursul anului de gestiune.

Prin urmare, constatăm că doar timp de 12 luni, cel puțin 44% din angajații CEC au fost/urmasă să fie înlocuiți, ceea ce constituie un indicator negativ al eficienței majorării statului de personal al instituției.

În contextul celor expuse, considerăm imperativ necesar ca CEC să identifice și implementeze măsuri de retenție, motivare și fidelizare a personalului.

Acțiunea nr. 3.2. - Identificarea mecanismelor de implementare a unui sistem de recompense pentru funcționarii electorali îmbunătățit, diferențiat și stimulatoriu. Reducerea restricțiilor legate de incompatibilitățile privind statutul funcționarilor electorali. Promovarea respectării principiului egalității de gen în cadrul activității organelor electorale. Calificativ: neexecutat.

Indicatori de executare: propuneri de modificare; Nota de argumentare întocmită și înaintată spre coordonare părților interesate.

Potrivit Raportului de activitate al CEC pentru anul 2017, pe parcursul anului de gestiune, în cadrul ședințelor de lucru ale Grupului de Lucru Interinstituțional creat pentru modificarea Codului Electoral și, după caz, a legislației conexe, au fost identificate și analizate o serie de mecanisme privind implementarea unui sistem de recompense pentru funcționarii electorali.

Într-un final, dat fiind faptul că următorii 3 ani (2018, 2019 și 2020) sunt ani electorali, în scopul facilitării procesului de acceptare și adoptare a modificărilor înaintate, CEC a selectat doar propunerile ce urmăresc în special motivarea financiară a funcționarilor electorali. Acest aspect presupune operarea modificărilor a 3 acte normative: Codul Electoral (2 articole), Codul Fiscal și Legea nr. 489 din 08.07.1999 privind sistemul public de asigurări sociale (scutirea de impozite a recompenselor financiare ale funcționarilor electorali).

Întrucât CEC a expediat în adresa Parlamentului *Nota Informativă* cu propunerile corespunzătoare abia la data de 26.02.2018 (în afara perioadei monitorizate), Promo-LEX a evaluat acțiunea respectivă ca fiind neexecutată. Evaluarea respectivă este motivată și de faptul că în anul 2016 CEC a relatat exact aceleași mecanisme pentru implementarea unui sistem de recompense pentru funcționarii electorali, doar că fără a le expedia în adresa Parlamentului pentru modificare.¹⁶

Acțiunea nr. 3.3. - *Consolidarea și dezvoltarea continuă a capacităților profesionale ale funcționarilor electorali.* **Calificativ: executat.**

Indicatori de executare: Plan de dezvoltare aprobat; numărul de funcționari instruiți.

În perioada de gestiune, CEC în colaborare cu CICDE au organizat 4 instruirii BRIDGE (Building Resources in Democracy, Governance and Elections). La acestea au participat reprezentanți ai partidelor politice, mass-media și societății civile, autoritatea reușind să familiarizeze participanții cu 9 tipuri principale de sisteme electorale (69 de participanți).

În privința instruirii angajaților CEC, autoritatea a organizat cursuri de instruire/seminare atât interne, cât și externe privind managementul și elaborarea programelor/proiectelor, securitatea și sănătatea în muncă, scrierea academică, protecția datelor cu caracter personal în serviciul public și sistemul administrației publice etc.

În privința eficienței cursurilor de instruire/seminarelor organizate de CEC pentru angajații instituției, menționăm că impactul acestora este puternic influențat de fluxul mare de angajați în cadrul autorității. În acest sens, considerăm că investirea resurselor CEC în instruirea personalului fluctuant contracarează tendințele autorității de a crește nivelul de calificare și profesionalism al propriilor angajați.

Similar Raportului elaborat de Promo-LEX pentru anul 2016, menționăm că în Raportul de activitate al CEC pentru anul 2017 sunt redate cel puțin 6 instruirii¹⁷ ale funcționarilor electorali realizate de CICDE (descrise pe cel puțin 3 pagini din raport). Accentuăm că aceleași instruirii sunt redate și în Raportul de activitate CICDE pentru anul 2017. Prin urmare, constatăm dublarea informației prezentate de autorități în rapoartele de activitate.

Promo-LEX recomandă delegarea către CICDE a activităților de instruire a funcționarilor electorali și a altor grupuri-țintă (excepție – funcționarii CEC), cu excluderea acestora din rapoartele de activitate anuale ale instituției.

¹⁶ Raportul de activitate al CEC pentru anul 2016 în conformitate cu activitățile prevăzute în Planul Strategic al CEC pentru anii 2016-2019, pag. 20.

¹⁷ Raportul de activitate al CEC pentru anul 2017 în conformitate cu activitățile prevăzute în Planul strategic al CEC pentru anii 2016-2019, pag. 23-27;

Acțiunea nr. 3.4. – *Evaluarea necesităților de îmbunătățire a infrastructurii secțiilor de votare identificate ca rezultat al chestionării nivelului de dotare al secțiilor de votare efectuat în 2016. Identificarea și implementarea mecanismelor de dotare a secțiilor de votare cu echipament logistic standardizat. Inițierea procedurii de planificare a necesităților de achiziționare a echipamentului logistic standardizat în vederea bunei organizări a scrutinului parlamentar din 2018.* **Calificativ: executat.**

Indicatori de executare: nivelul de dotare al SV; evaluarea și planificarea necesităților de echipament logistic standardizat.

Prin Hotărârea CEC nr. 3477 din 09.06.2015, a fost aprobat modelul unui *Chestionar de evaluare a gradului de accesibilitate a procesului electoral pentru persoanele cu dizabilități*. Chestionarul respectiv este completat și transmis CEC de fiecare BESV în cadrul fiecărui scrutin electoral organizat. Concomitent, fiecare BESV completează un Chestionar de evaluare a nivelului de accesibilitate și dotare cu echipament logistic a secțiilor de votare. Prin urmare, încă de la alegerile locale generale din 2015, cu reactualizarea sistematică a informației în cadrul fiecărui scrutin electoral organizat, CEC dispune de datele privind nivelul de dotare al secțiilor cu echipament logistic standardizat (lupe, lămpi, urne de vot mobile și staționare, telefon, computer, xerox, safeuri, mese, scaune etc.).

În Planul anual de achiziții al CEC pentru anul 2018 au fost incluse și achizițiile necesare a fi efectuate pentru următoarele alegeri parlamentare.¹⁸ Prin urmare, evaluarea eficienței măsurilor întreprinse de CEC pentru executarea acțiunii respective va fi posibilă după desfășurarea scrutinului electoral menționat.

Acțiunea nr. 3.5. - *Promovarea principiilor calității și securității informației la toate etapele ciclului de management electoral și efectuarea analizei anuale a eficacității și funcționalității Sistemului Integrat de Management al Calității și Securității Informației din cadrul CEC.* **Calificativ: executat.**

Indicatori de executare: documente elaborate/revizuite; analiza de management.

La acest subiect, CEC a elaborat și aprobat acte normative interne noi și a revizuit actele normative interne existente în scopul adaptării și corespunderii acestora Standardelor Internaționale în domeniul Calității (versiunea ISO 9001-2015, în care se pune accent pe managementul riscurilor, și ISO 27001:2013). Menționăm că adaptarea activității instituției la cerințele standardelor internaționale în domeniul calității are menirea de a spori calitatea serviciilor prestate și a proceselor executate, asigură confidențialitatea și integritatea resurselor informaționale utilizate, garantează securitatea sistemelor informaționale și protecția datelor cu caracter personal.

Acțiunea nr. 3.6. – *Efectuarea anuală a auditurilor interne și de supraveghere asupra funcționalității Sistemului Integrat de Management al Calității și Securității Informației în cadrul CEC în scopul adaptării și obținerii recertificării internaționale pentru standardele ISO 27001 și ISO 9001.* **Calificativ: executat.**

¹⁸ Planul de achiziții CEC pentru anul 2018, pag. 6-8, <http://cec.md/files/files/Achizitii/Planuld%20e%20achizitii%202018-min.pdf>.

Indicatori de executare: recertificare; efectuarea auditului extern.

Pe parcursul anului 2017, în cadrul CEC au fost efectuate 12 misiuni de audit intern privind evaluarea conformității SIMCSI CEC (ISO 27001:2013 și ISO 9001:2015). Ulterior, a fost organizat un audit extern (iunie 2017), în urma căruia echipa de auditori a realizat tranziția la noua ediție a standardului ISO 9001:2015 și a recertificat autoritatea în domeniul SIMCSI pe o perioadă de 3 ani.

Acțiunea nr. 3.7. – *Organizarea și desfășurarea conferinței internaționale dedicate celebrării celor 20 de ani de activitate permanentă a CEC.* **Calificativ: executat.**

Indicatori de executare: evenimente organizate; materiale elaborate; conferința desfășurată.

Grație aniversării a 20 de ani de activitate permanentă a CEC, în toamna anului 2017, instituția a organizat o masă rotundă, cu participarea funcționarilor electorali (foști și actuali), misiunilor diplomatice acreditate la Chișinău, autorităților publice din Republica Moldova, organizațiilor internaționale, reprezentanților ai 9 autorități electorale de peste hotare etc.

În contextul aceluiași eveniment, a fost elaborat un spot video despre activitatea CEC, a fost tipărită o broșură dedicată aniversării, a fost asigurată mediatizarea evenimentelor organizate de instituție și a fost aprobată publicarea unei ediții speciale a Buletinului Informativ CEC (nr. 17, publicat la 21.04.2018).

Sumar Obiectiv nr. 3

În baza celor relatate, considerăm că în baza obiectivului nr. 3, CEC a înregistrat 6 acțiuni executate și, respectiv, 1 acțiune neexecutată.

În opinia Promo-LEX, din cele 6 acțiuni executate, 2 acțiuni ce țin de majorarea statelor de personal și, respectiv, instruirea acestora, vor avea un impact de lungă durată și efecte semnificative asupra activității instituției doar în cazul în care CEC va reuși să stopeze fluxul mare de personal, să identifice și să implementeze măsuri de retenție, motivare și fidelizare a angajaților. Menționăm că resursele umane sunt singurele capabile să producă și să reproducă toate celelalte resurse aflate la dispoziția unei instituții. Anume oamenii sunt resursele active ale organizației, potențialul lor contribuind activ la creșterea eficienței și eficacității instituționale.

Concomitent, considerăm că promovarea principiilor calității și securității în domeniile de activitate, precum și recertificarea instituției conform Standardelor Internaționale în domeniul calității și securității informaționale constituie un indicator sigur al calității proceselor electorale desfășurate și gestionate de CEC.

2.2.4 Obiectivul 4: Asigurarea organizării evenimentelor electorale. Alegători conștienți și informați

În scopul executării Obiectivului nr. 4, CEC a planificat 5 acțiuni, dintre care 2 au fost executate, 2 au fost parțial executate și, respectiv, 1 - neexecutată.

Acțiunea nr. 4.1. - *Planificarea și organizarea procesului de desfășurare a alegerilor locale noi.*
Calificativ: executat.

Indicatori de executare: program calendaristic aprobat; acțiuni executate în termen.

Pe parcursul anului 2017, CEC a planificat și asigurat organizarea alegerilor locale noi în 17 localități. Promo-LEX a monitorizat alegerile respective, cu publicarea rapoartelor de monitorizare.

Acțiunea nr. 4.2. - *Elaborarea materialelor și/sau programelor de informare și instruire pentru grupuri-țintă (jurnaliști, persoanele deținute etc.).* **Calificativ: parțial executat.**

Indicatori de executare: materiale elaborate; instruiți organizate; numărul de persoane instruite.

Prin intermediul platformei e-learning, CICDE a publicat și distribuit pentru informare în rândul jurnaliștilor modulul "Mass-media și alegerile". Concomitent, jurnaliștii au fost instruiți în cadrul seminarelor de instruire BRIDGE cu tematica "Sistemele electorale și dimensiunea de gen" (iunie 2017).

Spre deosebire de jurnaliști, pentru persoanele deținute nu au fost elaborate careva materiale și/sau programe de informare și instruire. Menționăm că, conform datelor statistice publicate de Departamentul Instituțiilor Penitenciare, la data de 01.01.2018¹⁹, în penitenciarele Republicii Moldova erau deținute 7635 persoane. Prin urmare, constatăm că în contextul următoarelor alegeri parlamentare, sunt cel puțin 7 mii potențiali alegători sub-informați și cu acces limitat la informație. Situația devine și mai problematică în contextul organizării scrutinului electoral respectiv în baza unui sistem electoral nou.

Elaborarea materialelor informative privind alegerile parlamentare ce urmează a fi organizate în baza sistemului electoral mixt și distribuirea acestora în penitenciare pentru informarea persoanelor deținute.

Acțiunea nr. 4.3. - *Desfășurarea unor campanii de informare orientate spre diferite grupuri-țintă de alegători (femei, persoane cu dizabilități, cetățenii plecați peste hotare etc.).* **Calificativ: parțial executat.**

Indicatori de executare: numărul de acțiuni desfășurate.

Atragem atenția CEC asupra faptului că acțiunea respectivă a fost redenumită în Planul de acțiuni CEC pentru anul 2017: *desfășurarea campaniilor de informare și educație electorală orientate spre tinerii alegători și cetățenii plecați peste hotare.* În noua sa redacție, acțiunea respectivă este

¹⁹ Departamentul Instituțiilor Penitenciare, <https://drive.google.com/file/d/1zHSjvzrRHTOINdt9cYRqxnWDAuli2Hf/view;>

---

similară, în proporție de 50%, cu acțiunea nr. 4.5 din PS CEC, inclusiv din Planul de activitate pentru 2017. În rezultat, activitățile executate de instituție în privința instruirii tinerilor alegători au fost evaluate în contextul acțiunii nr. 4.5.

De cealaltă parte, cu referire la organizarea campaniilor de informare și educație electorală pentru cetățenii plecați peste hotare, acestea au fost parțial organizate, doar în contextul evaluării post-electorale a scrutinului electoral din 2016. Astfel, în perioada gestionată, cetățenii de peste hotare au avut întâlniri cu reprezentanții CEC și Biroul pentru relații cu diaspora doar în contextul totalizării rezultatelor alegerilor prezidențiale din 2016, precum și al prezentării raportului final al acestui scrutin. Concomitent, în contextul Zilei Diasporei (17.08.2017), CEC și CICDE au găzduit o întâlnire cu alegătorii de peste hotare.

Acțiunea nr. 4.4. – *Implementarea unor instrumente de comunicare continuă și eficientă cu alegătorii din diasporă.* **Calificativ: neexecutat.**

Indicatori de executare: eficiența instrumentelor de comunicare; numărul de accesări.

În opinia Promo-LEX, obiectivul acțiunii respective a fost diminuat în rezultatul modificării titlului acesteia în Planul de acțiuni CEC pentru anul 2017, raportat la formularea acesteia în PS CEC.²⁰ Menționăm că scopul acțiunii, conform PS CEC, a fost de a implementa instrumente de comunicare continuă și eficientă cu alegătorii din diasporă, și nicidecum o platformă de comunicare cu Biroul pentru relații cu diaspora, la care ar adera și cetățenii de peste hotare.

Ca activități de executare a acțiunii respective, în Raportul de activitate CEC pentru anul 2017, a fost indicată *”lansarea unei platforme de comunicare și colaborare cu diaspora”* la 03.03.2017.

În rezultatul verificărilor efectuate, s-a constatat că, la data de 03.03.2017, a avut loc Conferința Institutului Republican Internațional din Moldova (IRI) de totalizare și evaluare a Programului „Alegătorii peste Hotare: Concluzii și recomandări”. La evenimentul respectiv au participat și reprezentanții CEC. În cadrul Conferinței, Președinta CEC a făcut un apel către cetățenii R.Moldova cu drept de vot aflați peste hotare de a se implica activ în procesul electoral din țară și de a deveni funcționari electorali, specificând că în acest scop persoanele interesate urmează să expedieze un mesaj la adresa diaspora@cec.md sau pe rețelele de socializare ale autorității.²¹

În contextul celor relatate, constatăm că platforma de comunicare și colaborare cu diaspora lansată de CEC constă în crearea unei cutii poștale: diaspora@cec.md. În opinia Promo-LEX, măsurile respective sunt necorespunzătoare și ineficiente în ceea ce privește atât numărul cetățenilor RM aflați peste hotare, cât și nivelul de informare al acestora privind procesele electorale din țară.

Examinarea posibilității lansării unei ”Linii fierbinți” (apeluri telefonice, viber, whatsapp etc.) pentru cetățenii din diasporă (urmând exemplul liniei de informare a alegătorilor, create de CEC/CICDE în perioadele electorale, sau după modelul liniei fierbinți create de AO Centrul Internațional pentru Protecția și Promovarea Drepturilor Femeii „La Strada”).

---

²⁰ În Planul de acțiuni CEC pentru anul 2017, formularea acțiunii nr. 4.4 a fost următoarea: Dezvoltarea parteneriatului CEC - Biroul pentru relații cu diaspora prin elaborarea unei platforme comune de comunicare, inclusiv comunicarea cu asociațiile diasporale și alegătorii de peste hotare.

²¹ <http://cec.md/index.php?pag=news&id=1042&rid=19442&l=ro>

Acțiunea nr. 4.5. – *Desfășurarea campaniilor de informare și educație electorală a tinerilor alegători în toate raioanele (seminare, ateliere de lucru, mese rotunde, emisiuni Radio/TV, școli de vară etc.).* **Calificativ: executat.**

Indicatori de executare: evenimente organizate; numărul de participanți; calitatea rapoartelor prezentate.

Menționăm că scopurile acțiunii nr. 4.5 din PS CEC au fost diminuate în Planul de acțiuni CEC pentru 2017 prin reducerea campaniilor de informare la 2 evenimente pe an: Ziua Internațională a Alegerilor și, respectiv, Ziua Internațională a Tânărului Alegător.²² În opinia Promo-LEX, reducerea campaniilor de informare doar la aceste 2 evenimente nu este eficientă din considerentul că într-un termen atât de scurt posibilitățile de instruire sunt foarte limitate atât ca acoperire teritorială, cât și ca număr de persoane. Prin urmare, considerăm că activitățile de informare a tinerilor alegători urmează a fi desfășurate în conformitate cu varianta formulată în PS CEC.

Concomitent, dat fiind faptul că activitățile desfășurate la acțiunea nr. 4.3 corespund scopurilor fixate de instituție în PS CEC la acțiunea nr. 4.5, acestea au fost evaluate în contextul acțiunii respective. Astfel, pentru instruirea tinerilor alegători, în perioada monitorizată au fost organizate următoarele activități: concursuri de eseuri cu diverse tematici, concursuri de desene, 4 vizite ale elevilor în incinta CEC, expoziția din cadrul evenimentului "Ziua ușilor deschise la Parlament", campania de informare "Particip! Învăță! Decid!" (5 ședințe în incinta CICDE), elaborarea și difuzarea spoturilor video, emisiuni la radio, lecții publice de educație electorală (USM) etc.

Sumar Obiectiv nr. 4

În contextul celor relatate, considerăm că în baza obiectivului nr. 4, din cele 5 acțiuni planificate, conform estimărilor Promo-LEX, 2 acțiuni au fost executate, 2 acțiuni au fost parțial executate și, respectiv, 1 acțiune - neexecutată.

În rezultatul evaluării acțiunilor planificate și a activităților executate în baza obiectivului nr. 4, aparent, acțiunile executate parțial (elaborarea materialelor și/sau a programelor de informare și instruire pentru jurnaliști, precum și instruirea tinerilor alegători) vor avea un impact de lungă durată și cu efecte semnificative asupra procesului electoral.

2.2.5 Obiectivul 5: Transparența în activitatea organelor electorale

În scopul atingerii Obiectivului nr. 5, pentru anul 2017 CEC a planificat realizarea a 5 acțiuni. În rezultatul evaluărilor efectuate, Promo-LEX a consideră că toate 5 acțiuni au fost executate.

²² În Planul de acțiuni CEC pentru anul 2017, formularea acțiunii nr. 4.4 a fost următoarea: Desfășurarea campaniilor de informare și educație electorală a tinerilor alegători în toate raioanele prin organizarea Zilei Internaționale a Alegerilor și a Zilei Tânărului Alegător.

Acțiunea nr. 5.1. – *Promovarea principiului transparenței în activitatea organelor electorale și evaluarea gradului de satisfacție a părților interesate în procesul electoral asupra activității organelor electorale.* **Calificativ: executat.**

Indicatori de executare: eveniment de analiză post-electorală; numărul de evenimente post-electorale organizate; raport de analiză post-electorală întocmit.

În Planul de acțiuni al CEC pentru anul 2017, acțiunea respectivă a fost redenumită astfel, încât să corespundă activităților de analiză a rezultatelor Alegerilor Prezidențiale din 2016.²³

În opinia Promo-LEX, concluziile elaborate în baza analizei rezultatelor scrutinului menționat au atins scopurile fixate de autoritate privind evaluarea activității organelor electorale. Astfel, prin Hotărârea CEC nr. 572 din 18.11.2016, a fost aprobat *Raportul cu privire la rezultatele alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 30 octombrie 2016*. Ulterior, în perioada 16-17 februarie 2017, a fost organizată conferința post-electorală care a întrunit experți naționali și internaționali din cadrul misiunilor de observare a scrutinului, judecători, funcționarii electorali, autorități publice locale și centrale, concurenți electorali, mass-media, societatea civilă, parteneri de dezvoltare etc., unde au fost puse în discuție subiectele privind: perfecționarea cadrului legal electoral în contextul scrutinului prezidențial; votarea peste hotare; informarea alegătorilor și campanii de sensibilizare; transparența finanțării activității grupurilor de inițiativă și a campaniei electorale.

Suplimentar, în contextul totalizării rezultatelor alegerilor prezidențiale și, respectiv, organizarea alegerilor pentru cetățenii de peste hotare, menționăm și întâlnirile CEC cu reprezentanții diasporei din Italia, Franța și Marea Britanie pe parcursul lunii februarie, la inițiativa Institutului Republican Internațional din Moldova (IRI).

Acțiunea nr. 5.2. - *Consolidarea relațiilor de cooperare și schimb de experiență cu organizațiile naționale specializate în promovarea drepturilor omului și cu instituțiile de management electoral din alte țări, inclusiv colaborarea cu asociațiile de profil, în scopul promovării performanțelor înregistrate de CEC și al preluării celor mai bune practici de la acestea.* **Calificativ: executat.**

Indicatori de executare: numărul de vizite/reuniuni desfășurate; cel puțin un acord de colaborare încheiat; analiza complexă a rapoartelor cu privire la deplasări.

În perioada monitorizată, au fost executate următoarele activități: participarea reprezentanților CEC la evenimentele naționale (12 evenimente), internaționale și regionale (2 evenimente), la observarea alegerilor (4 scrutine electorale în 4 state); schimbul de experiență cu autoritățile electorale din alte state (finanțarea partidelor în Lituania); expedierea către partenerii externi a informațiilor și materialelor cu privire la procesul decizional electoral din RM și la activitatea CEC; completarea/modificarea bazelor de date privind procesul electoral din RM; participarea la sondaje de opinie etc.

Concomitent, CEC a reușit să semneze 2 acorduri de colaborare cu:

---

²³ În Planul de acțiuni CEC pentru anul 2017, formularea acțiunii nr. 5.1 a fost următoarea: Efectuarea analizei post-electorale în urma organizării scrutinului prezidențial din 2016 cu implicarea subiecților interesați.

- a) Institutul Internațional pentru Asistență Democratică și Electorală (IDEA), în scopul definirii unui cadru de cooperare reciprocă pentru consolidarea instituțiilor și proceselor democratice de supraveghere a finanțării partidelor politice;
- b) Oficiul de Audit de Stat din Georgia, în scopul aprofundării și dezvoltării cooperării între R. Moldova și Georgia în domeniul perfecționării practicii și legislației electorale privind finanțarea partidelor politice.

În opinia Promo-LEX, activitățile respective contribuie la creșterea nivelului serviciilor prestate de autoritatea electorală, precum și la studierea și analizarea bunelor practici ale altor state, cu posibilitatea aplicării acestora și în procesul electoral din Republica Moldova.

Acțiunea nr. 5.3. - *Consolidarea relațiilor de cooperare cu partenerii de dezvoltare și organizațiile internaționale specializate în domeniul electoral privind oferirea asistenței în vederea promovării performanțelor înregistrate de CEC și îmbunătățirea serviciilor electorale prestate.* **Calificativ: executat.**

Indicatori de executare: numărul evenimentelor realizate; impactul asistenței oferite.

În perioada de gestiune, a fost lansat noul proiect PNUD de asistență în domeniul electoral (dezvoltarea SIAS "Alegeri", creșterea accesibilității pentru persoanele cu dizabilități și cele din grupurile marginalizate etc.).

La același subiect, pe parcursul anului 2017, CEC a fost gazda a cel puțin 10 întrevederi cu reprezentanții instituțiilor străine privind: lansarea proiectului PNUD, finanțarea partidelor politice, modificarea sistemului electoral, planificarea educației electorale etc.

Acțiunea nr. 5.4. - *Creșterea nivelului de transparență decizională prin prezentarea tuturor proiectelor de politici publice elaborate de CEC spre consultare publică.* **Calificativ: executat.**

Indicatori de executare: proiecte plasate pe site; ședințe organizate pentru consultarea publică.

În rezultatul accesării rubricii "consultări publice" de pe pagina oficială a CEC, s-a constatat că pe parcursul anului 2017 instituția a prezentat spre consultare publică 3 proiecte: proiectul hotărârii pentru aprobarea *Regulamentului privind modul de participare a partidelor politice și a altor organizații social-politice la campania electorală pentru referendumul republican*,²⁴ proiectul hotărârii pentru modificarea și completarea *Regulamentului cu privire la votarea cetățenilor RM aflați peste hotarele țării*²⁵ și proiectului de hotărâre pentru modificarea și completarea *Regulamentului privind înregistrarea prealabilă*.²⁶

În același context, constatăm că în Raportul de activitate al CEC pentru anul 2017, instituția indică ca fiind revizuite/adaptate pe parcursul anului 7 acte normative (Regulamente/Instrucțiuni adoptate de CEC). Unul din actele normative a fost revizuit în baza Încheierii Curții Supreme de Justiție (privind finanțarea partidelor), iar alte 3 documente au fost ajustate în conformitate cu modificările operate la Codul Electoral prin Legea nr. 154 din 20.07.2017.

24 <http://cec.md/index.php?pag=news&id=1070&rid=20201&l=ro>

25 <http://cec.md/index.php?pag=news&id=1070&rid=20134&l=ro>

26 <http://cec.md/index.php?pag=news&id=1070&rid=20135&l=ro>

Prin urmare, la acest capitol constatăm o îmbunătățire a transparenței decizionale a CEC: în 2016, pe pagina oficială CEC a fost plasat pentru consultări publice doar un singur act normativ.

*Acțiunea nr. 5.5. - Promovarea imaginii organelor electorale și informarea alegătorilor prin intermediul mijloacelor de comunicare moderne și a tehnologiilor informaționale. Dezvoltarea și menținerea conturilor oficiale ale instituției pe rețelele de socializare. **Calificativ: executat.***

Indicatori de executare: evenimente organizate; numărul de participanți; analiza accesărilor.

La acest capitol, CEC a atins succese semnificative prin promovarea imaginii organelor electorale și informarea alegătorilor prin intermediul mijloacelor de comunicare moderne și a tehnologiilor informaționale. Astfel, instituția continuă să sporească nivelul de comunicare cu publicul prin intermediul site-ului oficial, unde sunt plasate anunțuri, comunicate de presă, publicate semestrial Buletine Informative, prin rețelele de socializare și transmisiunile live ale ședințelor.

Sumar Obiectiv nr. 5

În contextul celor expuse, concluzionăm că, în baza obiectivului nr. 5, toate cele 5 acțiuni planificate au fost executate. Dintre acestea, impact pe termen lung și efecte semnificative asupra procesului electoral îl vor avea eforturile depuse de autoritate în consolidarea relațiilor de cooperare cu partenerii de dezvoltare și organizațiile internaționale, precum și cu organizațiile naționale.

În acest sens, trebuie menționate suportul și implicarea PNUD în dezvoltarea SIAS "Alegeri" și creșterea accesibilității pentru persoanele cu dizabilități. De asemenea, o importanță majoră reprezintă suportul organismelor internaționale, schimbul de experiență și studierea bunelor practici în materie de finanțare a activității partidelor politice. De cealaltă parte, colaborarea cu organizațiile naționale va asigura sporirea calității procesului electoral, precum și îmbunătățirea legislației electorale în baza datelor recepționate de la acestea.

2.2.6 Obiectivul 6: Transparența finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale

În scopul atingerii Obiectivului nr. 6, pentru anul 2017 au fost planificate 3 acțiuni, dintre care 1 a fost executată, iar 2 - neexecutate.

La același subiect, potrivit *Strategiei naționale de integritate și anticorupție pentru anii 2017–2020*, aprobată prin Hotărârea Parlamentului nr. 56 din 30.03.2017, în 2017 autoritatea a avut de executat alte 8 acțiuni, necesare de a fi integrate în Planurile anuale de acțiuni ale CEC, după cum urmează:

- Instruirea subiecților implicați în/interesați de gestionarea resurselor financiare ale partidelor politice și campaniilor electorale (neexecutat);
- Publicarea de către CEC a rapoartelor anuale privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale (se publică atât rapoartele anuale, cât și cel pentru semestrul I al anului de gestiune privind finanțarea partidelor politice; în cazul rapoartelor privind finanțarea campaniilor electorale – se publică săptămânal, iar cel final – cu 2 zile până la alegeri);
- Publicarea rapoartelor anuale de activitate ale CEC (Raportul pentru anul 2017 a fost publicat în februarie 2018);
- Dezvoltarea unui mecanism de asigurare a accesului facilitat al publicului la informațiile privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale (informație publicată pe site-ul CEC, dar în format neutilizabil (.pdf));
- Consolidarea și dezvoltarea cunoștințelor profesionale ale membrilor și funcționarilor CEC în domeniul controlului finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale (executat prin vizita de studiu în Lituania, cât și prin semnarea acordului de colaborare cu Institutul Internațional pentru Asistență Democratică și Electorală);
- Revizuirea legislației în vederea stabilirii răspunderii proporționale și echitabile pentru încălcarea regulilor de finanțare a partidelor politice și campaniilor electorale (neexecutat);
- Dezvoltarea normelor metodologice și instruirea ofițerilor de urmărire penală, a procurorilor și a judecătorilor în vederea examinării dosarelor privind finanțarea partidelor și campaniilor electorale, a cauzelor de corupere a alegătorilor și de utilizare a resurselor administrative (neexecutat, responsabilul de bază fiind Procuratura Anticorupție, în colaborare cu alte autorități, inclusiv CEC);
- Instruirea funcționarilor electorali privind modalitățile de identificare și de sesizare a încălcărilor privind coruperea alegătorilor și utilizarea resurselor administrative (neexecutat, termenul de executare fiind stabilit în intervalul trimestrului IV 2017 – trimestrul I 2020).

Includerea în Planul de acțiuni al CEC pentru anul 2017 a acțiunilor respective nu a fost posibilă din cauza aprobării Strategiei abia la 30.03.2017 (Planul de acțiuni a fost aprobat la 14.02.2017). Totuși, nu este clar din ce cauză CEC nu a inclus în Planul de acțiuni al CEC pentru anul 2018 și acțiunile necesare de a fi executate conform *Strategiei naționale de integritate și anticorupție pentru anii 2017–2020*.

Acțiunea nr. 6.1. – *Elaborarea materialelor metodice, de instruire și informative privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale.* **Calificativ: neexecutat.**

Indicatori de executare: numărul de materiale metodice și de instruire elaborate; gradul de relevanță al acestora.

Potrivit *Raportului de activitate al CEC*, ca măsuri de executare a acțiunii respective au fost invocate 2 proiecte de acte normative: proiectul *Instrucțiunii privind întocmirea Raportului privind gestiunea financiară a partidului politic* (termenul de aprobare a fost luna iunie 2016) și, respectiv, proiectul *Instrucțiunii metodologice privind colectarea, evidența și raportarea cotizațiilor de membru de partid*. Cu toate că nu au fost aprobate, la raportarea financiară pentru anul 2017 aceste proiecte au fost prezentate părților interesate pentru ghidare.

Atragem atenția asupra faptului că ambele proiecte au fost elaborate de autoritate încă în anul 2016, însă nici până la moment acestea nu au fost aprobate. Prin urmare, constatăm tergiversarea aprobării și, respectiv, a reglementării proceselor ce țin de activitatea financiară a partidelor. Situația respectivă devine și mai gravă în contextul în care deja de 2 ani partidele sunt finanțate din bugetul de stat (prin subvenții), iar controlul finanțării partidelor este unul insuficient.

În contextul celor expuse, în opinia Promo-LEX, măsurile indicate de CEC ca executare a acțiunii respective nu sunt relevante scopurilor fixate. Prin urmare, considerăm că 2 proiecte de acte normative, care au acest statut deja de peste 2 ani, nu pot fi calificate drept materiale metodice, de instruire și informative privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale.

Acțiunea nr. 6.2. - *Desfășurarea activităților de instruire a subiecților implicați și interesați în procesul de finanțare a partidelor politice și a campaniilor electorale.* **Calificativ: executat.**

Indicatori de executare: numărul de activități de instruire organizate; numărul de persoane instruite.

În scopul instruirii subiecților implicați și interesați în procesul de finanțare a partidelor politice și a campaniilor electorale, pe parcursul anului 2017 au fost desfășurate 3 seminare de instruire pentru: persoanele responsabile de finanțele partidelor politice (16 partide politice au delegat reprezentanți); contabilii din cadrul consiliilor electorale de circumscripție, în contextul alegerilor locale noi din primăvara și toamna anului 2017.

În opinia evaluatorilor, în scopul sporirii eficienței eforturilor de monitorizare a finanțării partidelor politice, considerăm oportun ca autoritatea să organizeze seminare de instruire, inclusiv pentru subiecții implicați sau interesați în gestionarea resurselor financiare ale partidelor politice și campaniilor electorale.

Acțiunea nr. 6.3. - *Elaborarea unor mecanisme de monitorizare publică și evaluare a respectării cadrului normativ de către subiecții implicați în finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale.* **Calificativ: neexecutat.**

Indicatori de executare: sisteme electronice de colectare și analiză a datelor elaborate; mecanisme de colectare și analiză a datelor elaborate și aplicate; numărul de rapoarte de analiză și note informative întocmite; numărul de neconformități identificate.

Ca și în Raportul de activitate al CEC pentru anul 2016, în Raportul de activitate al CEC pentru anul 2017 autoritatea indică ca măsură de executare a acțiunii enunțate elaborarea și revizuirea Caietului de sarcini pentru modulul "Control Financiar" din SIAS "Alegeri".²⁷ Modificarea Caietului de sarcini a fost necesară în contextul modificării sistemului electoral prin Legea nr. 154 din 20.07.2017. Suplimentar, autoritatea a concretizat că au fost identificate sursele financiare pentru dezvoltarea și implementarea modulului respectiv – cu toate că termenul de dare în exploatare a acestuia a fost stabilit pentru trimestrul IV 2017.

În opinia Promo-LEX, la moment, procesele ce țin de controlul și gestionarea finanțării partidelor politice constituie unele din punctele vulnerabile ale CEC. Astfel, constatăm că, pe lângă faptul că CEC nu deține instrumente necesare pentru un control eficient și rezultativ al finanțării partidelor politice, nu este sesizată nici existența voinței în acest sens.

În acest context, recomandăm autorității de a utiliza în procesul de control al finanțării partidelor politice inclusiv rapoartele de monitorizare elaborate de societatea civilă (jurnaliști, ONG etc.). Spre deosebire de autorii rapoartelor, CEC poate solicita explicații sau detalii de la partidele politice în privința cărora au fost sesizate neconformități. Ulterior, prin informația recepționată, autoritatea obține un instrument în plus de control al veridicității rapoartelor financiare prezentate de partidele politice.

Sumar Obiectiv nr. 6

În contextul celor relatate, considerăm că, în baza obiectivului nr. 6, din cele 3 acțiuni planificate, 1 acțiune a fost executată și 2 acțiuni – neexecutate. Concomitent, menționăm că au rămas cel puțin 2 acțiuni neexecutate din *Strategia națională de integritate și anticorupție pentru anii 2017-2020* (revizuirea legislației în vederea stabilirii răspunderii proporționale și echitabile pentru încălcarea regulilor de finanțare a partidelor politice și a campaniilor electorale; instruirea funcționarilor electorali privind modalitățile de identificare și de sesizare a încălcărilor privind coruperea alegătorilor și utilizarea resurselor administrative).

Potrivit Promo-LEX, activitățile executate în scopul instruirii responsabililor de completarea rapoartelor financiare ale partidelor politice, precum și a contabililor din cadrul CECE au un efect semnificativ asupra procesului electoral, însă impactul este pe termen scurt, din moment ce aceleași seminare de instruire pentru aceleași grupuri-țintă sunt organizate anual (în cazul partidelor – la completarea rapoartelor anuale) și în cadrul fiecărui scrutin electoral (în cazul contabililor din componența organelor electorale). Suplimentar, considerăm că instruirea privind verificarea, monitorizarea și analiza finanțării partidelor politice urmează a fi extinsă și asupra altor grupuri-țintă (jurnaliști, societatea civilă etc.).

---

²⁷ Raportul de activitate al CEC pentru anul 2017 în conformitate cu activitățile prevăzute în Planul Strategic al CEC pentru anii 2016-2019, pag. 59.

2.2.7 Obiectivul nr. 7 - Perfecționarea cadrului legal și a celui conex

Pentru implementarea obiectivului indicat, pentru anul 2017 Comisia a planificat realizarea a 3 acțiuni, dintre care 1 a fost executată, iar 2 – parțial executate.

Acțiunea nr. 7.1. - *Identificarea deficiențelor și lacunelor existente în legislația electorală, elaborarea propunerilor de modificare a Codului electoral și a cadrului legal conex, inclusiv prin prisma procedurilor electorale aplicabile în cadrul scrutinului prezidențial din 2016.* **Calificativ: parțial executat.**

Indicatori de executare: numărul de ședințe organizate; numărul și relevanța propunerilor; tabelul propunerilor completat; Nota de argumentare înaintată spre consultare publică părților interesate.

La începutul anului 2017, după evaluarea alegerilor prezidențiale din 30 octombrie 2016, CEC a constituit un grup de lucru interinstituțional în componența căruia au fost incluși reprezentanți ai CEC, ai Secretariatului Parlamentului RM, ai Ministerului Justiției, ai Biroului pentru relații cu diaspora, ai Asociației Promo-LEX și ADEPT. Obiectivul principal al grupului de lucru a fost elaborarea proiectului de lege pentru modificarea și completarea Codului Electoral și a legislației conexe.

Pe parcursul anului, au fost organizate 7 ședințe ale grupului de lucru. În rezultatul acestora, au fost formulate propuneri pentru amendarea a 43 de articole din Codul Electoral și a legislației conexe. Potrivit afirmațiilor CEC, dat fiind prezența reprezentanților Secretariatului Parlamentului RM în cadrul grupului de lucru (aceștia dispuneau de Tabelul cu propunerile formulate), unele propuneri ale grupului de lucru au fost adoptate prin Legea nr. 154 din 20.07.2017 (majorarea sporului la salariu pentru angajații Aparatului CEC, crearea unei CECE separate pentru secțiile de votare din străinătate, reducerea plafoanelor donațiilor în campaniile electorale, includerea grupurilor de inițiativă în calitate de subiect al raportării financiare, raportarea financiară săptămânală în perioada campaniilor electorale etc.).

În pofida celor expuse, constatăm însă că celelalte propuneri de modificare a legislației încă nu au fost expediate de CEC prin Notă Informativă, cu argumentările de rigoare, în adresa Parlamentului RM (excepție au fost propunerile de modificare a recompenselor financiare pentru funcționarii electorali, menționate la acțiunea nr. 3.2).

Acțiunea nr. 7.2. - *Elaborarea și revizuirea actelor normative ale CEC (hotărâri, regulamente, instrucțiuni, proceduri) în vederea perfecționării și asigurării aplicării uniforme a legislației și procedurilor electorale, inclusiv în urma scrutinului prezidențial, cu înaintarea propunerilor de modificare, încorporare sau abrogare a prevederilor acestora.* **Calificativ: parțial executat.**

Indicatori de executare: numărul de acte normative elaborate și revizuite.

În perioada de gestiune, CEC a elaborat/ajustat 6 regulamente interne și o instrucțiune. Cu toate acestea, menționăm că pe pagina oficială a CEC, la rubricile *Regulamente* și, respectiv,

Instrucțiuni, sunt plasate cel puțin 25 de regulamente interne și 12 instrucțiuni care nu au fost revizuite/ajustate la noile prevederi ale Codului Electoral. Prin urmare, considerăm că se tergiversează procesul de elaborare și adoptare a noilor regulamente și instrucțiuni impuse de noile prevederi ale Codului Electoral (la situația din 31.12.2017, la 5 luni de la modificarea sistemului electoral, autoritatea nu inițiasse procesul de elaborare și revizuire a actelor normative interne).

În situația descrisă, persistă riscul de a nu fi reușită instruirea/informarea privind noile prevederi ale actelor normative a persoanelor responsabile și a celor implicate în desfășurarea și gestionarea procesului electoral pentru următoarele alegeri parlamentare. Situația devine și mai complicată din moment ce la viitoarele alegeri parlamentare va fi aplicat pentru prima dată sistemul electoral mixt.

Acțiunea nr. 7.3. – *Revizuirea și ajustarea cadrului normativ intern al CEC în vederea punerii în aplicare a modulelor SIAS "Alegeri" în corespundere cu cerințele Standardului ISO 27001:2013 privind Sistemul de Management al Securității Informației.* **Calificativ: executat.**

Indicatori de executare: numărul de acte normative elaborate și revizuite.

În perioada monitorizată, în scopul aplicării modulelor SIAS "Alegeri" conform cerințelor standardelor internaționale în baza cărora CEC este certificată, autoritatea a ajustat 10 acte interne (9 proceduri operaționale și o instrucțiune).

Sumar Obiectiv nr. 7

În contextul celor relatate, considerăm că, în baza obiectivului nr. 7, din cele 3 acțiuni planificate, 1 acțiune a fost executată, iar 2 acțiuni au fost parțial executate.

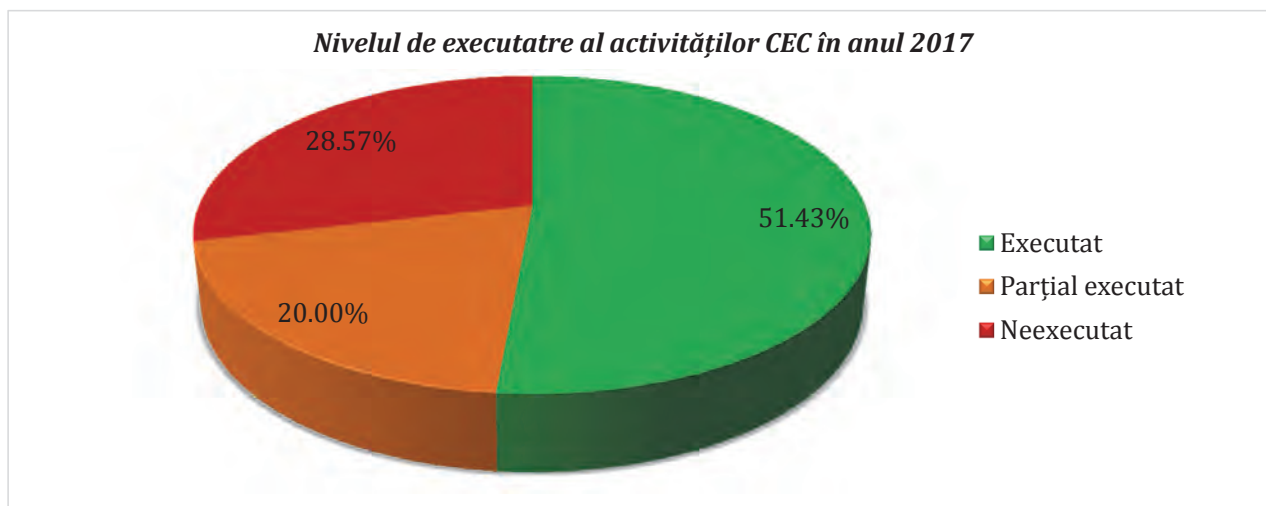
Promo-LEX își manifestă îngrijorarea în raport cu măsurile întreprinse de CEC în perioada de gestiune în scopul îmbunătățirii legislației electorale și a celei conexe - mai ales în situația în care CEC deține tot setul de documente ce include recomandările formulate de grupul interinstituțional pentru modificarea legislației electorale și a celei conexe. Aceeași situație este și în cazul elaborării și reactualizării actelor normative ale CEC în scopul perfecționării și asigurării aplicării uniforme a legislației și procedurilor electorale, unde a fost tergiversat procesul de elaborare/revizuire a actelor normative ale CEC. Această situație este alarmantă, mai ales din considerentul că următoarele alegeri parlamentare din 2018/iarna 2019 urmează a fi organizate în premieră în baza unui sistem electoral mixt.

2.3 Concluzii

În rezultatul evaluării nivelului de executare a acțiunilor din *Planul de acțiuni al CEC pentru anul 2017* prin prisma PS CEC pentru anii 2016-2019, în opinia evaluatorilor, au rezultat următoarele date (a se vedea Graficul nr. 7 și Anexa nr. 2):

- 51,43% din acțiunile planificate au fost executate integral (18 acțiuni);
- 20,00% din acțiunile planificate au fost executate parțial (7 acțiuni);
- 28,57% din acțiunile planificate nu au fost executate (10 acțiuni).

Graficul nr. 7

Astfel, la capitolul **dezvoltarea și implementarea modulelor SIAS "Alegeri"**, constatăm că CEC este restanțieră în dezvoltarea, implementarea și testarea a 3 module: "Documentarea", "Registrul funcționarilor electorali" și "Control financiar". Concomitent, în legătură cu modificarea sistemului electoral, a fost amânată și implementarea proiectului de pilotare a sistemului informațional pentru votul prin internet, preconizată a fi efectuată înainte de următoarele alegeri parlamentare. Prin urmare, constatăm depășirea termenelor-limită fixați pentru dezvoltarea SIAS "Alegeri".

În privința automatizării procedurilor electorale prin interconectarea SI "Registrul de stat al alegătorilor" cu alte registre de stat, considerăm că acestea sunt zădărnice de calitatea informației incluse în aceste registre de stat (neactualizarea în termen a datelor).

La același subiect, CEC a asigurat instruirea operatorilor SIAS "Alegeri" în contextul alegerilor locale noi și al referendumului local.

În scopul **sporirii accesibilității la procesul electoral**, au fost modificate criteriile în baza cărora sunt create secțiile de votare de peste hotare. Concomitent, prin intermediul unui Chestionar, CEC a elaborat un studiu de caz în ceea ce privește practica altor state în organizarea alegerilor peste hotare. Acest studiu însă nu conține detalii în privința situațiilor problematice cu care se confruntă RM în organizarea alegerilor peste hotare (constituirea secțiilor de votare în afara țării, tipul de înregistrare prealabilă utilizat, formarea listelor electorale etc.).

În același scop, prin intermediul chestionarelor completate de fiecare BESV, CEC a evaluat necesitățile de dotare ale secțiilor de votare, inclusiv pentru persoanele cu dizabilități. Aceste evaluări urmează a fi aplicate pentru dotarea corespunzătoare a secțiilor de votare la viitoarele alegeri parlamentare.

La capitolul **îmbunătățirea continuă a managementului electoral și consolidarea capacităților instituționale**, autoritatea a majorat statul de personal, confruntându-se însă cu o fluctuație mare a personalului (timp de un an, 44% din personal s-a modificat). Prin urmare, majorarea statului de personal în anul 2017 nu a avut efectul așteptat, iar în cazul necombaterii fluctuației continue a personalului, majorarea numărului de angajați, precum și instruirea sistematică a acestora nu va avea impactul urmărit asupra calității procedurilor electorale.

În același context, în rezultatul auditării interne și externe, precum și al reactualizării actelor normative interne, CEC a fost recertificat la standardele internaționale.

Asigurarea organizării evenimentelor electorale. Alegători conștienți și informați a implicat organizarea alegerilor locale noi, precum și instruirea tinerilor alegători și a jurnaliștilor. Concomitent, s-a constatat că nu au fost realizate obiectivele planificate în privința comunicării și instruirii reprezentanților diasporei, precum și instruirea persoanelor deținute.

În scopul sporirii **transparenței în activitatea organelor electorale**, CEC a evaluat rezultatele Alegerilor Prezidențiale din 2016, cu prezentarea oficială a constatărilor. Ca rezultat, a fost creat un grup de lucru interinstituțional care a avut drept scop elaborarea recomandărilor pentru sporirea calității procesului electoral.

La același subiect, CEC a manifestat deschidere atât în relație cu organismele internaționale, cât și naționale (autorități publice, societatea civilă etc.), prin participarea la numeroase ședințe, mese rotunde, conferințe etc. În plus, ca mijloc de comunicare au fost utilizate intens pagina oficială web, rețelele de socializare, precum și transmiterea on-line a ședințelor.

Transparența finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale rămâne a fi unul din punctele vulnerabile ale CEC, autoritatea neavând instrumente eficiente de monitorizare (inclusiv publică) a finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale. Mai mult ca atât, constatăm că CEC nu a reușit să aprobe instrucțiunile elaborate încă în anul 2016 și care urmează să reglementeze întocmirea rapoartelor privind gestiunea financiară a partidelor politice și, respectiv, colectarea, evidența și raportarea cotizațiilor de membru de partid. Au fost înregistrate restanțe și la organizarea instruirilor pentru subiecții implicați și interesați în domeniul finanțării partidelor politice și a campaniilor, în special în ceea ce privește extinderea grupurilor-țintă ale acestor instruirii.

La capitolul **perfecționarea cadrului legal și a celui conex**, cu toate că grupul interinstituțional creat în acest scop și-a îndeplinit atribuțiile - recomandările au fost formulate și incluse într-un tabel generalizator, CEC nu a expediat aceste recomandări spre examinare Parlamentului (cu excepția câtorva recomandări care au fost preluate la momentul modificării sistemului electoral, în iulie 2017).

În același context, s-a constatat tergiversarea procesului de elaborare și revizuire a actelor normative interne ale CEC în scopul asigurării aplicării uniforme a legislației și a procedurilor electorale.

III. IMPLEMENTAREA ÎN ANUL 2017 A PLANULUI STRATEGIC AL CENTRULUI DE INSTRUIRE CONTINUĂ ÎN DOMENIUL ELECTORAL

3.1 Executarea recomandărilor din Raportul nr. 1 *"Implementarea Planurilor Strategice ale CEC și CICDE. Retrospectiva anului 2016"*.

În Raportul nr. 1 *"Implementarea Planurilor Strategice ale CEC și CICDE. Retrospectiva anului 2016"*, elaborat în anul 2017, au fost formulate recomandări în scopul îmbunătățirii atât a procedurilor electorale, cât și a modului de raportare a activităților executate de CICDE.

Una din recomandări a vizat dezvoltarea instrumentelor de desfășurare a seminarelor și cursurilor de instruire prin intermediul platformei on-line (e-learning), cu promovarea activă a acestora. Recomandarea a fost parțial implementată. Astfel, pe parcursul anului 2017, CICDE a organizat seminare on-line de instruire a registratorilor, prin intermediul platformei e-learning, Concomitent, a fost plasat și un modul destinat jurnaliștilor – "Mass-media și alegerile".

Cu referire la recomandarea privind formularea clară și concisă a activităților planificate în scopul interpretării corecte a acestora, constatăm că astfel de activități nu s-au regăsit în Planul de activitate al CICDE pentru anul 2017.

În privința elaborării Rapoartelor anuale de activitate în baza Planurilor de acțiuni aprobate, Promo-LEX constată că autoritatea a implementat recomandarea. Astfel, Raportul de activitate al CICDE pentru anul 2017 a fost elaborat potrivit Planului de activitate aprobat.

Cu referire la restabilirea obligativității privind deținerea de către funcționarii electorali a certificatelor de instruire eliberate de CICDE, potrivit informației din *Raportul de activitate al CICDE pentru anul 2017*, recomandarea a fost remisă CEC pentru înaintarea acesteia spre modificare (a fost inclusă în tabelul elaborat de grupul de lucru interinstituțional).

Au rămas neimplementate recomandările privind:

1. Excluderea din Planurile anuale de acțiuni a activităților impuse de cadrul legal, care nu constituie acțiuni planificate, ci sunt reguli în baza cărora trebuie să activeze instituția.
2. Stabilirea drept primă prioritate în activitatea instituției identificarea și implementarea mecanismelor de motivare și retenție a formatorilor.

3.2 Realizarea scopurilor planificate pentru anul 2017

Potrivit prevederilor PS CICDE, pentru anul 2017, autoritatea urma să execute 30 activități. Dintre acestea, 6 activități au fost excluse din Planul de activitate al CICDE pentru anul 2017, după cum urmează: 4 activități au fost amânate pentru anul 2018 (nr. 1.3.3, 1.4.2, 1.4.3 și 1.4.4 din PS CICDE), fiind incluse în Planul de acțiuni al CICDE pentru anul 2018, iar alte 2 activități nu au fost incluse nici pentru anul 2018 (elaborarea unei politici de formare a parteneriatelor și, respectiv, majorarea statelor de personal al CICDE).

Concomitent, în anul 2017, instituția a preluat spre executare 5 activități dintre cele 10 care nu au fost executate în anul 2016. Prin urmare, din 2016 au rămas neexecutate și nepreluat 5 activități, după cum urmează:

- Elaborarea programelor noi și specifice de instruire a formatorilor (nr. 1.5.2 din PS CICDE);
- Dezvoltarea relațiilor și menținerea unor contacte regulate în vederea sporirii gradului de informare a mass-mediei privind democrația participativă și alegerile, precum și rolul CICDE (nr. 3.2.2 din PS CICDE);
- Dezvoltarea unei structuri organizaționale noi și adoptarea Regulamentului privind managementul resurselor umane, cu descrierea funcțiilor fiecărei subdiviziuni (nr. 4.1.1 din PS CICDE);
- Revizuirea și aprobarea fișelor de post în funcție de noua structură organizatorică (4.1.2 din PS CICDE);
- Elaborarea și implementarea programului de motivare pentru atragerea formatorilor profesioniști (nr. 4.3.5 din PS CICDE).

În definitiv, Planul de activitate CICDE pentru anul 2017 include 29 de activități (cu 5 mai puțin decât în 2016). În rezultatul monitorizării, Promo-LEX consideră că:

- **14 acțiuni au fost executate integral;**
- **8 acțiuni au fost executate parțial;**
- **7 acțiuni nu au fost executate.**

3.2.1 Scopul 1: Servicii de instruire, diverse și inovative, în domeniul democrației participative organizate la nivel național și internațional

În vederea implementării Scopului nr. 1, pentru anul 2017 CICDE a planificat 6 obiective care includ 11 activități. În contextul monitorizării efectuate de către Promo-LEX, evaluatorii au constatat 7 activități ca fiind executate, 2 activități – parțial executate și 2 activități - neexecutate.

Obiectivul nr. 1.1. - Îmbunătățirea și consolidarea curriculei existente de instruire pentru toate grupurile-țintă. Acesta include 2 activități planificate: realizarea unei analize multilaterale a datelor colectate ce țin de grupurile-țintă pentru a evalua modulele de instruire elaborate de CICDE; îmbunătățirea curriculei curente de instruire și a materialelor existente în conformitate cu rezultatele analizei, cu accent pe modulele de instruire incomplete. **Calificativ: 2 activități executate.**

În scopul realizării unei analize multilaterale a datelor colectate ce țin de grupurile-țintă, pentru a evalua modulele de instruire elaborate de CICDE, autoritatea a utilizat chestionarele de evaluare completate de participanții la cele peste 600 de seminare organizate de CICDE pe parcursul anului 2017. În baza acestora, autoritatea a evaluat calitatea și eficiența modulelor de instruire aplicate. În rezultat, a fost posibilă revizuirea modulelor de instruire prin adaptarea acestora la necesitățile grupurilor instruite (introducerea exercițiilor practice, diversificarea prezentărilor PowerPoint etc.).

Obiectivul nr. 1.2. - *Extinderea portofoliului de instruire cu programe noi de instruire destinate grupurilor specifice din societate.* Acest obiectiv include 2 activități planificate: identificarea de noi grupuri-țintă (femei, persoane cu dizabilități, viitori alegători, alegători novice, mass media, partide politice, observatori, etc.), care să fie cuprinse de noua curriculă de instruire (2 grupuri-țintă noi); elaborarea de noi programe de instruire care să conțină obiective de instruire, în conformitate cu problemele și necesitățile identificate (minim 2). **Calificativ: 2 activități executate.**

În legătură cu modificarea sistemului electoral, în anul 2017 CICDE a identificat 2 grupuri-țintă care urmau a fi instruite la acest subiect: reprezentanții partidelor politice și, respectiv, reprezentanții societății civile și mass-media. În scopul instruirii acestora, au fost elaborate 2 programe noi de instruire:

- *Introducere în sisteme electorale comparate*, elaborat pentru instruirea reprezentanților partidelor politice;
- *Sisteme electorale și dimensiunea de gen*, elaborat pentru instruirea reprezentanților societății civile și ai mass-mediei.

În cazul primului grup (reprezentanții partidelor politice), acesta a fost identificat în rezultatul recepționării de către CICDE a unei solicitări de la Partidul Democrat din Moldova cu privire la instruirea reprezentanților săi în domeniul sistemelor electorale.

Potrivit informației reflectate în Raportul de activitate al CICDE pentru anul 2017, solicitarea PDM a fost încadrată la prevederile art. 27, alin. (1) din Codul Electoral: CICDE realizează, la solicitarea partidelor politice sau a altor organizații social-politice, instruirea specializată a funcționarilor electorali. La solicitare, instruirea poate fi acordată și altor subiecți implicați în procesul electoral (observatori, mass-media, autorități ale administrației publice locale etc.).

Obiectivul nr. 1.3. - *Implementarea unui program de instruire complex care să cuprindă funcționarii electorali și alte grupuri țintă relevante.* Acesta include 3 activități planificate: elaborarea planului anual de instruire cu grupurile-țintă identificate (plan elaborat și aprobat); livrarea de

noi programe de instruire noilor grupuri-țintă (minim 2 grupuri-țintă); organizarea sesiunilor specializate de instruire pentru subiecte aferente procesului electoral (mass-media, ONG-uri, partide politice, observatori etc.). **Calificativ: 3 activități executate.**

Planul anual de instruire al CICDE a fost aprobat la 28.03.2017. În baza acestuia (cu revizuirile de rigoare de pe parcursul anului), autoritatea a asigurat instruirea celor 2 grupuri-țintă identificate, precum și a altor subiecți aferenți procesului electoral.

Astfel, în perioada 11 aprilie – 15 mai 2017, au fost organizate 106 seminare în baza programului *Introducere în sisteme electorale comparate* pentru reprezentanții partidelor politice. La acest seminar au participat doar reprezentanții PDM, fiind instruite 2443 persoane din 32 raioane și 2 municipii. Dat fiind faptul că CICDE nu a oferit răspuns la solicitarea Promo-LEX privind accesul la informație, nu este clar dacă la aceste seminare au fost invitați și reprezentanți ai altor partide politice.

În perioada 30 mai – 11 iunie 2017, în baza modulului *Sisteme electorale și dimensiunea de gen*, au fost organizate 4 instruirii de tip BRIDGE: 2 - pentru 34 reprezentanți ai partidelor politice și 2 - pentru 35 reprezentanți ai societății civile și ai mass-media.

În baza aceluiași obiectiv, CICDE a asigurat instruirea funcționarilor electorali pentru referendumul local (812 persoane) și alegerile locale noi din 2017 (293 persoane). De asemenea, au fost instruiți și operatorii SIAS "Alegeri" pentru aceleași scrutine. Suplimentar, au fost organizate seminare pentru colecții de semnături, registratorii "Registrului de Stat al Alegătorilor" (în mare parte – on-line, prin intermediul e-learning), precum și pentru judecători și juriști ai partidelor politice privind soluționarea contestațiilor.

Cu referire la instruirea funcționarilor electorali, s-a constatat că rata de participare a acestora la seminarele de instruire este scăzută. Astfel, dacă în cazul alegerilor locale noi din 2017, rata de participare a acestora a fost de 69% din numărul total al persoanelor invitate, în cazul referendumului local – rata de participare a fost de doar 28%. Situația respectivă constituie o amenințare gravă a calității procedurilor electorale desfășurate, mai ales în situația în care tendința respectivă (absența funcționarilor electorali de la seminarele de instruire) se va menține și în cadrul următoarelor alegeri parlamentare, care urmează a fi organizat în baza unui sistem electoral nou.

Obiectivul nr. 1.4. - *Pregătirea și elaborarea unui portofoliu de produse de instruire cu informație necesară, care să fie oferită la nivel național și internațional.* Acest obiectiv include 1 activitate planificată: realizarea unui studiu de piață cu scopul de a identifica piețe internaționale potențiale pentru instruirea CICDE și produse de consultanță (studiu de piață realizat, strategie de marketing pentru piața internațională elaborată). **Calificativ: activitate neexecută.**

În Raportul de activitate al CICDE pentru anul 2017, autoritatea a indicat că a efectuat analiza a 2 aspecte: necesitățile de instruire în domeniul electoral la nivel internațional și, respectiv, capacitățile interne de oferire a serviciilor de instruire la nivel internațional.

Promo-LEX a solicitat o copie a analizei respective. Concomitent, a fost solicitată fie o copie, fie

---

acordarea posibilității de a vizualiza (la oficiul autorității) Strategia de marketing pentru piața internațională – document ce urma a fi elaborat în baza analizei respective. Dat fiind faptul că CICDE nu a oferit nici un răspuns, în lipsa probelor care ar confirma contrariul, acțiunea a fost evaluată ca fiind neexecutată.

Obiectivul nr. 1.6.²⁸ - *Promovarea și perfecționarea platformei de e-learning și sporirea graduală a gradului de utilizare a acesteia.* Acesta include 2 activități planificate: elaborarea și perfecționarea cursurilor de e-learning (module noi elaborate); promovarea platformei de e-learning cu scopul de a încuraja utilizarea cursurilor de e-learning (activități de promovare implementate). **Calificativ: 1 activitate executată, 1 activitate – parțial executată.**

În perioada de gestiune, platforma e-learning a fost suplinită cu 2 module noi de instruire:

- *Mass-media și alegerile*, destinat instruirii jurnaliștilor;
- *Scurt ghid despre "Registrul de stat al alegătorilor" pentru Registratori*, destinat persoanelor responsabile de listele electorale din cadrul administrației publice locale.

Datorită acestor două module noi, CICDE a reușit să sporească considerabil numărul de utilizatori ai platformei e-learning (de la 260 – la 870 utilizatori unici), precum și numărul persoanelor înscrise la cursurile on-line (de la 680 – la 1874). Modulele respective au fost utilizate la instruirea jurnaliștilor, precum și a registratorilor.

Concomitent, în scopul promovării platformei e-learning, autoritatea a postat pe pagina oficială un comunicat de presă privind lansarea modulului *Mass-media și alegerile*, precum și a distribuit informația despre platforma respectivă pe rețelele de socializare. În opinia evaluatorilor, însă, activitățile respective nu sunt suficiente (distribuirea pe rețelele sociale a fost aplicată și în 2016), din care cauză activitatea privind *promovarea platformei de e-learning cu scopul de a încuraja utilizarea cursurilor de e-learning* a fost evaluată ca fiind parțial executată.

Obiectivul nr. 1.7. – *Fortificarea impactului instruirii asupra funcționarilor electorali și a altor părți interesate prin îmbunătățirea Codului Electoral și a altor reglementări în domeniu.* Acest obiectiv include o activitate planificată: identificarea lacunelor și deficiențelor existente în legislația electorală, elaborarea propunerilor pentru modificarea acesteia și transmiterea lor către CEC (set de propuneri formulat). **Calificativ: 1 activitate – executată.**

Reprezentanții CICDE au fost incluși în componența grupului de lucru interinstituțional creat în scopul perfecționării cadrului legal electoral și a legislației conexe. Potrivit Raportului de activitate CICDE pentru anul 2017, autoritatea a formulat și înaintat CEC propuneri ce vizează introducerea certificării obligatorii a funcționarilor electorali din cadrul CECE. Modificările respective, după cum a fost relatat și în Capitolul II de evaluare a activității CEC, nu au fost însă înaintate spre modificare.

Sumar Scop nr. 1

În contextul celor relatate, considerăm că pe parcursul anului 2017, în baza scopului nr. 1, din

---

28 Obiectivul nr. 1.5. nu a avut planificate activități în anul 2017.

cele 5 obiective planificate și, respectiv, 11 activități, CICDE a înregistrat 8 activități executate, 2 activități – parțial executate și 1 activitate neexecutată.

În opinia Promo-LEX, un impact de lungă durată asupra procesului electoral îl au activitățile de instruire a diferitor grupuri-țintă (reprezentanți ai partidelor politice, societății civile și mass-media). Un impact de scurtă durată îl au activitățile de instruire continuă a funcționarilor electorali: aceștia nu sunt certificați, se schimbă frecvent la fiecare campanie electorală, iar rata de participare la seminare este mică.

Un impact considerabil îl are și re-actualizarea de către CICDE a curriculei de instruire în funcție de necesitățile grupurilor-țintă pentru care aceste cursuri sunt destinate. În acest sens, instituția are posibilitatea de a organiza cursuri de instruire pentru grupuri omogene, de a elabora și ajusta programe de instruire în funcție de vârstă, gen de activitate, interese etc. - fapt ce ar spori considerabil atractivitatea și interesul grupurilor-țintă pentru cursurile de instruire respective.

3.2.2 Scopul 2: Transformarea într-un centru de cercetare de relevanță la nivel național și internațional

În vederea implementării scopului nr. 2 din PS CICDE, pentru anul 2017 autoritatea a planificat 2 obiective care includ 5 activități. Dintre acestea, 3 activități au fost executate, iar 2 activități – neexecutate.

Obiectivul nr. 2.1. – Îmbunătățirea bazei de cercetare, elaborării de politici în bază de dovezi, cât și a proceselor de evaluare în cadrul CICDE. Acest obiectiv include 3 activități planificate: elaborarea unui sistem standardizat de colectare a datelor (instrucțiune elaborată); îmbunătățirea suportului TIC pentru operarea bibliotecii on-line (suport TIC achiziționat, instalat și funcțional); dezvoltarea și implementarea unor mecanisme eficiente care să includă persoanele cu dizabilități în procesul electoral, conform principiului egalității de gen (module adaptate, număr de evenimente organizate). **Calificativ: 1 activitate a fost executată, 2 activități – neexecutate.**

În perioada de gestiune, CICDE a elaborat *Instrucțiunea cu privire la gestionarea informației despre persoanele instruite în cadrul CICDE*, care reglementează modalitatea de colectare și utilizare a datelor colectate și stocate de autoritate în rezultatul desfășurării activităților de instruire. Elaborarea și aprobarea unui astfel de act regulator a fost necesară, inclusiv datorită înregistrării CICDE în registrul operatorilor de date cu caracter personal, deținut de CNPDCP. Prin urmare, activitatea privind elaborarea unui sistem standardizat de colectare a datelor a fost evaluată ca fiind executată. Totuși, întrucât CICDE nu a acordat evaluatorilor acces la informație, nu este posibilă evaluarea relevanței actului respectiv.

În privința îmbunătățirii suportului TIC pentru operarea bibliotecii on-line, autoritatea urma să elaboreze cerințele tehnice (caietul de sarcini), după care să lanseze procedura de achiziție publică și să identifice agentul economic care urma să instaleze și testeze echipamentul respectiv. În rezultatul accesării informației de pe pagina Agenției Achiziții Publice privind contractele

---

atribuite, s-a constatat că CICDE nu a efectuat o astfel de procedură de achiziții. La solicitarea Promo-LEX de a oferi informații concrete la acest subiect, autoritatea nu a expediat nici un răspuns, acesta constituind motivul pentru care activitatea a fost evaluată ca fiind neexecutată.

Dezvoltarea și implementarea unor mecanisme eficiente care să includă persoanele cu dizabilități în procesul electoral, conform principiului egalității de gen a presupus elaborarea modulelor de instruire adaptate necesităților persoanelor cu dizabilități și organizarea evenimentelor la care să participe și persoanele respective. Nici una din măsurile enumerate nu a fost efectuată. La acest subiect, în Raportul de activitate al CICDE pentru anul 2017 a fost indicată efectuarea unei analize a paginii web, precum și a platformei e-learning în vederea adaptării acestora necesităților persoanelor cu dizabilități. Prin urmare, evaluatorii au apreciat activitatea ca fiind neexecutată.

Obiectivul nr. 2.2. – *Stabilirea de parteneriate de durată cu instituții naționale și internaționale.* Acest obiectiv include 2 activități planificate: stabilirea de parteneriate de durată cu instituții naționale și internaționale (acorduri semnate); elaborarea unui portofoliu de programe/proiecte care să fie finanțate de donatori externi (portofoliu de programe și proiecte elaborat). **Calificativ: 2 activități executate.**

În scopul executării activității privind stabilirea de parteneriate de durată cu instituții naționale și internaționale, în anul 2017 CICDE a semnat un acord de colaborare cu Institutul Internațional pentru Asistență Democratică și Electorală (IDEA). În plus, în contextul aderării României, Georgiei și Lituaniei la Organizația Internațională de colaborare în domeniul promovării egalității de gen WEM-International, CICDE a semnat, alături de acestea, statutul de fondare al organizației respective.

Cu referire la elaborarea unui portofoliu de programe/proiecte care să fie finanțate de donatori externi, conform Raportului de activitate al CICDE pentru anul 2017, autoritatea a creat programul de promovare a egalității de gen, care include activități gender realizate anterior de autoritate. Anume aceste activități au fost propuse spre finanțare donatorilor externi. Considerăm că măsurile respective determină calificarea activității ca fiind executată.

Sumar Scop nr. 2

În contextul celor relatate, considerăm că în baza scopului nr. 2, din cele 2 obiective planificate și, respectiv, 5 activități, au fost executate 3 activități, iar 2 activități au rămas neexecutate.

În opinia Promo-LEX, un impact de lungă durată asupra activității CICDE urmează să-l aibă elaborarea și aprobarea *Instrucțiunii cu privire la gestionarea informației despre persoanele instruite în cadrul CICDE*, mai ales în contextul înregistrării autorității în registrul operatorilor de date cu caracter personal, deținut de CNPDCP.

O importanță deosebită reprezintă și semnarea acordului de colaborare cu IDEA - în domeniul finanțării partidelor politice, precum și creșterea numărului de membri ai WEM-International, fondat în 2016 de CEC și CICDE, în colaborare cu partenerii de dezvoltare.

3.2.3 Scopul 3: Dezvoltarea CICDE în calitate de brand recunoscut și sporirea informării publicului cu privire la democrația participativă

Pentru implementarea scopului nr. 3, pentru anul 2017 CICDE a planificat 3 obiective care includ 4 activități, dintre care 1 activitate a fost executată, 2 activități – parțial executate, iar 1 activitate - neexecutată.

Obiectivul nr. 3.1. - *Sporirea gradului de informare a funcționarilor electorali și altor grupuri implicate în procesul electoral și sporirea transparenței organelor de conducere electorale.* Acest obiectiv include 2 activități planificate: realizarea unui studiu pentru a identifica interesele, atitudinile, opiniile și preferințele diferitor grupuri de alegători: tineri, femei, persoane cu dizabilități, grupuri de minorități, mass-media, cetățeni din diasporă etc. (studiu sociologic realizat); organizarea campaniilor de informare și educaționale care să vizeze diverse grupuri-țintă de alegători în toate raioanele țării: tineri, femei, persoane cu dizabilități, grupuri de minorități, cetățenii din diasporă etc. (campanii de informare). **Calificativ: 1 activitate executată, 1 activitate – neexecutată.**

În perioada de gestiune, CICDE nu a efectuat un studiu pentru a identifica interesele, atitudinile, opiniile și preferințele diferitor grupuri de alegători. Motivul invocat de autoritate a fost existența chestionarelor completate de participanții la seminarele de instruire organizate de autoritate. Cu toate acestea, considerăm că astfel de grupuri-țintă ca cetățenii din diasporă sau persoanele cu dizabilități nu participă la seminarele organizate de CICDE. Prin urmare, este necesară efectuarea unui studiu în scopul identificării nivelului de informare și gradul de implicare în procesul electoral al grupurilor-țintă specifice, precum și necesitățile de instruire ale acestora. În rezultat, activitatea privind *realizarea unui studiu pentru a identifica interesele, atitudinile, opiniile și preferințele diferitor grupuri de alegători* a fost calificată ca fiind neexecutată.

În privința campaniilor de informare organizate în toate raioanele țării, s-a constatat că CICDE a desfășurat mai multe activități de acest gen, după cum urmează:

- Campania "Particip! Învăță! Decid", care a inclus 5 ședințe ale platformei de discuții EHub în incinta CICDE (reprezentanți ai partidelor politice, societății civile, autorităților publice, studenți, elevi), jocuri interactive "Ce? Unde? Când" (organizate în câteva raioane, cu participanți din peste 50 de instituții preuniversitare), școala electorală de weekend (tinerii reprezentanți ai partidelor politice, ai societății civile etc.), conferința electorală "CICDE open talks" etc.;
- Linia fierbinte a alegătorilor, organizată pentru desfășurarea referendumului local de revocare a primarului general al mun. Chișinău, precum și a alegerilor locale noi din 19 noiembrie 2017;
- Activități de educație civică organizate cu ocazia Zilei Parlamentului, Ziua Internațională a Democrației etc.

Obiectivul nr. 3.3.²⁹ - *Dezvoltarea și menținerea relațiilor cu funcționarii electorali, funcționarii administrațiilor locale, formatorii și partenerii prin metode de comunicare concepute în mod special.* Acest obiectiv include 1 activitate planificată: elaborarea Planului de comunicare care să vizeze, în mod special, funcționarii electorali, funcționarii administrației publice locale, formatorii și partenerii (plan de comunicare detaliat elaborat). **Calificativ: activitate parțial executată.**

În Raportul de activitate al CICDE pentru anul 2017, autoritatea a indicat că Planul anual de comunicare pentru anul 2017 a fost elaborat și aprobat, acesta axându-se pe comunicarea cu funcționarii electorali, administrația publică locală, formatorii și partenerii de dezvoltare.

Cu toate acestea, menționăm că Promo-LEX nu a avut posibilitatea de a examina Planul respectiv datorită lipsei unui răspuns din partea autorității cu privire la solicitarea de acces la informație. În plus, considerăm că măsurile indicate de CICDE ca fiind desfășurate în vederea executării planului respectiv nu corespund conceptului de dezvoltare a comunicării cu funcționarii electorali, administrația publică locală, formatorii și partenerii de dezvoltare. Astfel, în calitate de măsuri de executare au fost specificate: promovarea programului de masterat "Management Politic și electoral" (distribuirea semnelor de carte, expedierea e-mail-urilor în adresa persoanelor instruite de CICDE, care însă nu au avut efectul scontat, din moment ce nu a fost acumulat numărul suficient de solicitări pentru a înregistra o nouă promoție la acest program în 2017); distribuirea articolelor pe rețelele de socializare privind platforma e-learning etc. Prin urmare, reieșind din considerentele expuse, evaluatorii au calificat activitatea ca fiind parțial executată.

Obiectivul nr. 3.4. - *Fortificarea funcției de comunicare a CICDE și îmbunătățirea identității brand-ului.* Acest obiectiv include o activitate planificată: consolidarea și îmbunătățirea utilizării rețelelor de socializare și a conținutului web-site-urilor în 3 limbi (actualizarea permanentă a paginii web, sporirea nr. de utilizatori). **Calificativ: 1 – parțial executată.**

Pe pagina web oficială a CICDE informația urmează a fi plasată în 3 limbi: română, engleză și rusă. Ca și în rezultatul monitorizării efectuate pentru anul 2016, în cazul activității CICDE din anul 2017 a fost efectuată aceeași concluzie: plasarea informației pe pagina oficială în toate cele 3 limbi este tergiversată. Astfel, în cazul rapoartelor de activitate ale instituției, de exemplu, în varianta rusă ultimul raport tradus este pentru anul 2013, iar în varianta engleză – pentru anul 2014. În cazul rubricii *Noutăți și Evenimente*, ultima actualizare în limba engleză a fost efectuată la 01.02.2018, în limba rusă – la 25.04.2018, în timp ce ultimul articol la categoria respectivă în limba română a fost plasat la 30.05.2018.

La capitolul utilizarea rețelelor sociale, comparativ cu anul 2016, remarcăm o creștere a distribuiri articolelor care se referă nemijlocit la activitatea CICDE. Astfel, pe parcursul lunii iunie 2017, de exemplu, din cele 18 articole publicate, 12 se referă nemijlocit la activitatea CICDE (67%), spre deosebire de 9 articole din cele 21 publicate în aceeași perioadă a anului 2016 (adică 43%).

Sumar Scop nr. 3

În concluzie, considerăm că în baza scopului nr. 3, din cele 3 obiective și, respectiv, 4 activități, CICDE a înregistrat 1 activitate executată, 2 activități – parțial executate, iar 1 activitate - neexecutată.

²⁹ În baza Obiectivului nr. 3.2., CICDE nu a planificat nici o activitate în anul 2017.

În opinia Promo-LEX, campaniile de informare organizate de CICDE în perioada de gestiune vor avea un impact de lungă durată și efecte semnificative asupra procesului electoral. Astfel, apreciem abordarea inovativă a strategiilor de informare a alegătorilor prin aplicarea unor astfel de metode ca discuțiile EHub, jocurile interactive "Ce? Unde? Când", școlile de week-end, conferința "CICDE open talks" etc. În acest context, constatăm că la alegerile locale noi, turul II de alegere a primarului mun. Chișinău, rata de participare a tinerilor alegători a fost de 25%.³⁰

Concomitent, apreciem și eforturile autorității în promovarea CICDE pe rețelele de socializare, care constituie o sursă simplă și accesibilă de comunicare și informare a alegătorilor.

3.2.4 Scopul 4: Atragerea și angajarea unei echipe de profesioniști motivați și a formatorilor care să activeze într-un mediu favorizant

Pentru atingerea scopului enunțat, CICDE a planificat 4 obiective și, respectiv, 9 activități, dintre care 1 activitate a fost evaluată ca fiind executată, 5 activități - parțial executate și 3 activități - neexecutate.

Obiectivul nr. 4.2.³¹ – *Consolidarea și îmbunătățirea capacității instituționale a CICDE.* Acest obiectiv include 2 activități planificate: elaborarea planului anual de perfecționare profesională a personalului (plan aprobat); elaborarea Ghidului persoanei noi angajate în cadrul CICDE (ghid elaborat). **Calificativ: 1 activitate executată, 1 activitate – parțial executată.**

Dat fiind lipsa accesului la informație, nu este posibilă evaluarea nivelului de executare a activității privind elaborarea planului anual de perfecționare profesională a personalului. În același timp, potrivit Raportului de activitate al CICDE pentru anul 2017, membrii echipei CICDE au participat la seminare de instruire privind evidența contabilă, achiziții publice, comunicarea, dimensiunea de gen etc. În rezultat, activitatea a fost calificată ca fiind parțial executată.

Potrivit aceluiași raport, în perioada de gestiune, în scopul executării activității privind *elaborarea Ghidului persoanei noi angajate în cadrul CICDE*, autoritatea a elaborat *Ghidul noului angajat* care conține o sinteză a reglementărilor interne, dar și o descriere detaliată a direcțiilor de activitate ale CICDE.

Obiectivul nr. 4.3. – *Crearea unei rețele stabile și motivate de formatori profesioniști calificați, capabili să livreze programe de instruire eficiente.* Acest obiectiv include 4 activități planificate: îmbunătățirea procesului de recrutare și selectare a formatorilor (statut formator elaborat); elaborarea și implementarea programului de acreditare a formatorilor (program de acreditare funcțional); elaborarea planului de dezvoltare profesională pentru formatori (plan aprobat); fortificarea și lărgirea echipei de formatori profesioniști (minim 20 persoane anual). **Calificativ: 1 activitate parțial executată, 3 activități – neexecutate.**

³⁰ https://www.privesc.eu/arhiva/82623/Alegeri-Chisinau-2018--Prezenta-la-vot,http://cec.md/files/files/comunicatchisinaufinal_2295572.pdf

³¹ În baza Obiectivului nr. 4.1., CICDE nu a planificat nici o activitate în anul 2017.

Potrivit Raportului de activitate al CICDE pentru anul 2017, pentru îmbunătățirea procesului de recrutare și selectare a formatorilor nu au fost întreprinse careva măsuri, motivul invocat de autoritate fiind lipsa necesității recrutării formatorilor în perioada respectivă, recrutarea urmând a fi efectuată în contextul următoarelor alegeri parlamentare. În opinia evaluatorilor, însă, identificarea lacunelor/erorilor admise, precum și optimizarea procesului de recrutare a formatorilor nu poate fi amânată până la nemijlocita recrutare în contextul alegerilor. Considerăm că procesul urma să fie evaluat, revizuit și optimizat din timp, în scopul recrutării formatorilor calificați, din care cauză activitatea a fost calificată ca fiind neexecutată. În plus, întrucât CICDE a indicat în raport lipsa necesității recrutării, evaluăm ca neexecutată și activitatea privind fortificarea și lărgirea echipei de formatori profesioniști (minim 20 de persoane anual).

Dat fiind insuficiența informației prezentate în Raportul de activitate al CICDE pentru anul 2017, precum și lipsa răspunsului privind accesul la informație, nu este posibilă evaluarea/aprecierea existenței *Programului de acreditare a formatorilor*. Potrivit raportului menționat, ca și în cazul îmbunătățirii procesului de recrutare, implementarea *Programului de acreditare a formatorilor* a fost amânată pentru anul 2018, în contextul următoarelor alegeri parlamentare. Prin urmare, calificăm ca fiind neexecutată activitatea privind *elaborarea și implementarea programului de acreditare a formatorilor*.

Din cauza lipsei accesului la informație, nu este posibilă evaluarea existenței/aprobării planului anual de dezvoltare pentru formatori. Potrivit însă *Raportului de activitate al CICDE pentru anul 2017*, în perioada de gestiune au fost organizate 2 tipuri de seminare pentru formatori: cu titlu general (organizarea și desfășurarea referendumului) și tematice (*Introducere în sisteme electorale comparate*, alegeri locale noi în două ture etc.). Anume din acest considerent, activitatea privind *elaborarea planului de dezvoltare profesională pentru formatori* a fost evaluată ca fiind parțial executată.

Obiectivul nr. 4.4. – Îmbunătățirea stabilității financiare prin colectarea de fonduri și autofinanțare. Acest obiectiv include o activitate planificată: elaborarea unui program pentru colectarea de fonduri (portofoliu de programe și proiecte elaborat). **Calificativ: activitate parțial executată.**

Potrivit Raportului de activitate al CICDE pentru anul 2017, procesul de colectare de fonduri pentru activitățile CICDE poartă un caracter permanent. Prin urmare, inclusiv datorită lipsei accesului la informație, evaluatorii consideră că autoritatea nu a elaborat programul de colectare de fonduri.

Totuși, trebuie fi menționate 2 proiecte ale CICDE din 2017 finanțate de donatori: "Consolidarea capacităților de cercetare ale CICDE", finanțat de Consiliul Europei și, respectiv, "Level Up: finanțarea politică cu integritate", finanțat de Fondul Canadian de Inițiative Locale și care urmează a fi implementat în colaborare cu IDEA.

Obiectivul nr. 4.5. - *Consolidarea poziției CICDE la nivel național, regional și internațional*. Acest obiectiv include 2 activități planificate: elaborarea Planului anual de participare la conferințe, alte evenimente la nivel național și internațional (plan aprobat; participarea la minim 5 evenimente); elaborarea Planului anual pentru organizarea conferințelor/evenimentelor naționale/

internaționale găzduite de CICDE în parteneriat cu CEC (plan aprobat; organizarea minimă a 2 evenimente). **Calificativ: 2 activități parțial executate.**

După cum am menționat și în Raportul nr. 1 "Implementarea Planurilor Strategice ale CEC și CICDE. Retrospectiva anului 2017", în opinia evaluatorilor, activitatea privind *elaborarea Planului anual de participare la conferințe, alte evenimente la nivel național și internațional* nu poate fi executată/prognozată eficient și corect din timp, întrucât instituția nu poate prognoza și nici nu dispune de informația privind conferințele, evenimentele pentru care va beneficia de invitații de participare.

Concomitent, menționăm că din cauza lipsei accesului la informație, nu dispunem de dovezi privind elaborarea și aprobarea Planului respectiv. În același timp, constatăm că în Raportul de activitate CICDE pentru anul 2017, autoritatea a indicat că Planul a fost elaborat în baza unui minim de evenimente, conferințe, misiuni de observare la nivel național și internațional în cadrul cărora urma să participe reprezentanții CICDE. În plus, a fost argumentată necesitatea unui astfel de Plan prin bugetarea eficientă a resurselor financiare ale CICDE.

Examinarea posibilității de redenumire a activității: de exemplu, participarea reprezentanților CICDE la conferințe, evenimente și misiuni de observare la nivel național și internațional, iar ca indicator de executare urmează a fi stabilit un număr exact de evenimente (pentru a asigura un caracter cuantificabil și evaluabil al activităților).

Din cauza lipsei mențiunilor în *Raportul de activitate al CICDE pentru anul 2017* privind aprobarea *Planului anual pentru organizarea conferințelor/eventimentelor naționale/internaționale găzduite de CICDE în parteneriat cu CEC*, precum și datorită lipsei accesului la informație, nu a fost posibilă evaluarea existenței în variantă aprobată a documentului menționat.

Examinarea posibilității de redenumire a activității: de exemplu, organizarea evenimentelor și/sau conferințelor naționale și/sau internaționale găzduite de CICDE în parteneriat cu CEC, iar ca indicator de executare urmează a fi stabilit un număr exact de evenimente (pentru a asigura un caracter cuantificabil și evaluabil al activității).

Totuși, constatăm că în perioada de gestiune, CICDE a participat la 8 evenimente organizate la nivel național, precum și la 2 evenimente organizate în străinătate. Concomitent, autoritatea a organizat 2 evenimente oficiale:

- Conferința electorală "CICDE open talks", în parteneriat cu CEC, Parlamentul RM și PNUD. În cadrul acesteia a fost totalizată campania de informare și educare "Particip! Învăț! Decid!";
- Masa rotundă cu genericul "Bune practici în promovarea egalității de gen în procesele electorale", în parteneriat cu CEC și Asociația Internațională a Femeilor din Managementul Electoral (WEM-International).

Sumar Scop nr. 4

În contextul celor expuse, considerăm că în baza scopului nr. 4, din cele 4 obiective și, respectiv, 9 activități, a fost executată 1 activitate, 5 activități – parțial executate și 3 activități – neexecutate.

În opinia Promo-LEX, cele mai importante efecte ale activităților realizate de instituție în baza

acestui scop sunt cele orientate spre fortificarea capacităților profesionale ale angajaților CICDE prin instruirea permanentă a acestora. Considerăm că un impact important îl va avea și elaborarea de către instituție a *Ghidului noului angajat*, care va constitui pentru personalul nou angajat instrumentul de informare și ghidare privind direcțiile de activitate ale instituției, precum și o sursă accesibilă și facilitată spre actele care reglementează activitatea autorității.

Evaluatorii apreciază și eforturile autorității în formarea formatorilor prin instruirea acestora în domeniul sistemelor electorale comparate, precum și în domeniul alegerilor.

Efecte semnificative asupra activității CICDE îl au și cele două proiecte ale autorității pentru care a fost obținută finanțarea de către donatorii externi: în domeniul finanțării partidelor politice (cu implementarea în anul 2018) și, respectiv, consolidării capacităților de cercetare ale CICDE (implementat în anul 2017).

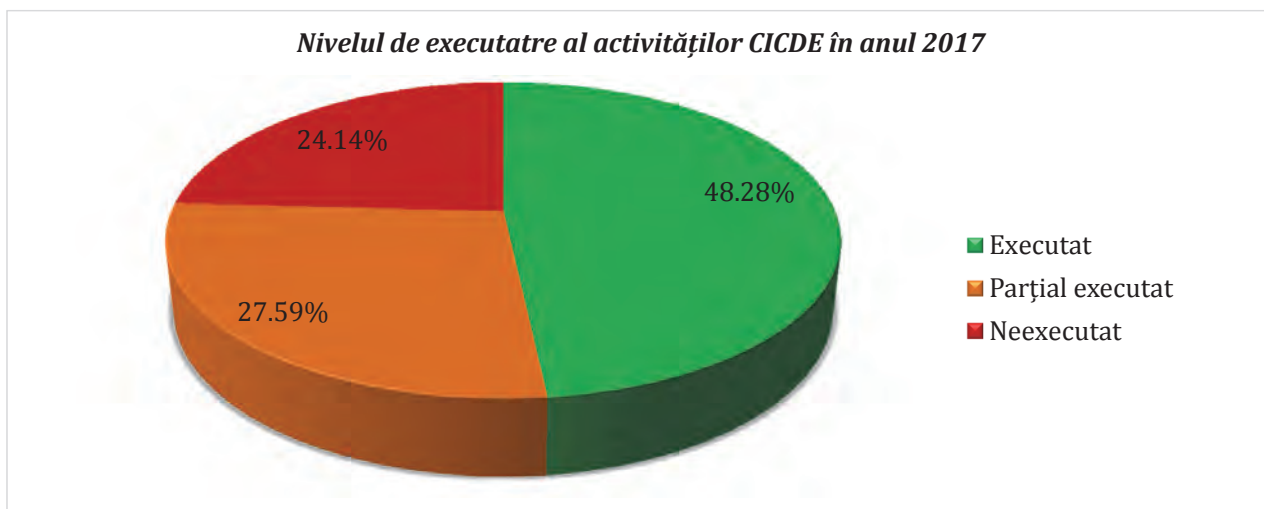
Un impact semnificativ asupra activității autorității reprezintă organizarea evenimentelor de către CICDE, precum și participarea reprezentanților instituției la evenimentele organizate la nivel național și internațional. Considerăm că activitățile respective contribuie la consolidarea poziției CICDE la nivel național și internațional, precum și la formarea și consolidarea capacităților profesionale ale angajaților instituției.

3.3 Concluzii

În concluzie, din perspectiva implementării "*Planului de acțiuni al CICDE pentru anul 2017*" prin prisma PS CICDE pentru anii 2016-2019, considerăm că autoritatea a înregistrat următoarele rezultate (a se vedea Graficul nr. 8 și Anexa nr. 3):

- 48,28% din activitățile planificate au fost executate integral (14 acțiuni);
- 27,59% din acțiunile planificate au fost executate parțial (8 acțiuni);
- 24,14% din acțiunile planificate nu au fost executate (7 acțiuni).

Graficul nr. 8

Astfel, la capitolul **servicii de instruire, diverse și inovative, în domeniul democrației participative organizate la nivel național și internațional**, în perioada de gestiune autoritatea a reușit să revizuiască sistematic modulele de instruire elaborate prin introducerea exercițiilor practice în procesul de instruire, precum și diversificarea prezentărilor PowerPoint utilizate de formatori. Concomitent, au fost elaborate module noi de instruire în contextul modificării sistemului electoral. Cei mai mulți reprezentanți instruiți în acest domeniu au fost cei ai Partidului Democrat din Moldova (2443 versus 69 reprezentanți ai altor partide, mass-mediei și societății civile).

La același subiect, autoritatea a organizat seminare de instruire a funcționarilor electorali în contextul alegerilor locale noi și a referendumului local. La seminarele respective, s-a constatat o rată de participare redusă: 69% din numărul total al persoanelor invitate - în cazul alegerilor locale noi și, respectiv, doar 28% din numărul persoanelor invitate - în cazul referendumului local. În opinia evaluatorilor, situația respectivă constituie o amenințare gravă a calității procedurilor electorale, mai ales în contextul organizării următoarelor alegeri parlamentare în baza unui sistem electoral nou.

În privința **transformării într-un centru de cercetare de relevanță la nivel național și internațional**, CICDE a elaborat și adoptat *Instrucțiunea cu privire la gestionarea informației despre persoanele instruite în cadrul CICDE*. Concomitent, autoritatea a semnat un acord de colaborare cu IDEA în domeniul finanțării partidelor politice, reușind și extinderea membrilor fondatori ai WEM-International prin aderarea a 3 state noi (România, Georgia și Lituania).

Dezvoltarea CICDE în calitate de brand recunoscut și sporirea informării publicului cu privire la democrația participativă a inclus organizarea activităților și campaniilor de informare a alegătorilor (campania "Particip! Învăț! Decid", linia fierbinte de informare a alegătorilor, organizarea/participarea la evenimentele dedicate Zilei Parlamentului, Zilei Internaționale a Democrației etc.), precum și utilizarea, și dezvoltarea comunicării cu părțile interesate/alegătorii prin intermediul paginii web și a rețelelor de socializare.

În scopul **atragerii și angajării unei echipe de profesioniști motivați și a formatorilor care să activeze într-un mediu favorizant**, CICDE a asigurat instruirea angajaților existenți, iar pentru integrarea și adaptarea mai ușoară a noilor angajați a fost elaborat *Ghidul noului angajat* care include descrierea direcțiilor de activitate ale instituției, precum și o sinteză a reglementărilor interne. În cazul formatorilor, autoritatea a organizat seminare de instruire a acestora în domeniul sistemelor electorale comparate, precum și în domeniul organizării alegerilor locale noi.

La același subiect, CICDE a obținut finanțarea a 2 proiecte de către donatori externi, printre care unul este în domeniul finanțării partidelor politice și urmează a fi implementat pe parcursul anului 2018, în parteneriat cu IDEA.

RECOMANDĂRI

Comisiei Electorale Centrale

1. Solicitarea Administrației Naționale a Penitenciarelor de a identifica și interveni în privința cazurilor în care instituțiile responsabile nu respectă termenele legale de actualizare a datelor din „Registrul persoanelor reținute, arestate și condamnate”. Considerăm că actualizarea datelor respective va contribui la îmbunătățirea semnificativă a calității listelor electorale pentru viitoarele alegeri parlamentare.
2. Identificarea și implementarea instrumentelor de comunicare reciprocă în procesul de actualizare a datelor în SIAS ”Registrul de stat al alegătorilor” și SIA ”Registrul de stat al populației” (până și după alegeri).
3. Îndosărierea și arhivarea de către CEC a copiilor proceselor-verbale elaborate de responsabili în baza ședințelor comune (cu participarea reprezentanților CEC), la care sunt înregistrate anumite acțiuni necesare de executat, precum și recomandările înaintate de părțile participante în scopul asigurării unei evidențe și raportări corecte a activității instituției.
4. Identificarea și implementarea măsurilor de retenție, motivare și fidelizare a personalului.
5. Delegarea către CICDE a activităților de instruire a funcționarilor electorali și a altor grupuri-țintă (excepție – funcționarii CEC), cu excluderea acestora din rapoartele de activitate anuale ale instituției.
6. Elaborarea materialelor informative privind alegerile parlamentare ce urmează a fi organizate în baza sistemului electoral mixt și distribuirea acestora în penitenciare pentru informarea persoanelor deținute.
7. Lansarea unei ”Linii fierbinți” (apeluri telefonice, viber, whatsapp etc.) pentru cetățenii din diasporă (după exemplul liniei de informare a alegătorilor, create de CEC/CICDE în perioadele electorale, sau după modelul liniei fierbinți create de AO Centrul Internațional pentru Protecția și Promovarea Drepturilor Femeii „La Strada”).
8. Utilizarea în procesul de control al finanțării partidelor politice inclusiv a rapoartelor de monitorizare elaborate de societatea civilă (jurnaliști, ONG etc.). Astfel, spre deosebire de autorii rapoartelor, CEC poate solicita explicații sau detalii de la partidele politice în privința cărora au fost sesizate neconformități. Ulterior, prin informația recepționată, autoritatea obține un instrument în plus de control **și verificare** a veridicității rapoartelor financiare prezentate de partidele politice.

Centrului de Instruire Continuă în Domeniul Electoral

1. Excluderea din Planurile anuale de acțiuni a activităților impuse de cadrul legal, care nu constituie acțiuni planificate, ci sunt reguli în baza cărora trebuie să activeze instituția.
2. Stabilirea drept primă prioritate în activitatea instituției identificarea și implementarea mecanismelor de motivare și retenție a formatorilor.
3. Examinarea posibilității de redenumire a activității nr. 4.5.1 din PS CICDE. De exemplu: par-

ticiparea reprezentanților CICDE la conferințe, evenimente și misiuni de observare la nivel național și internațional, iar ca indicator de executare urmează a fi stabilit un număr exact de evenimente (pentru a asigura un caracter cuantificabil și evaluabil al activităților).

4. Examinarea posibilității de redenumire a activității nr. 4.5.2 din PS CICDE. De exemplu: organizarea evenimentelor și/sau conferințelor naționale și/sau internaționale găzduite de CICDE în parteneriat cu CEC, iar ca indicator de executare urmează a fi stabilit un număr exact de evenimente (pentru a asigura un caracter cuantificabil și evaluabil al activităților).

LISTA DE ABREVIERI

AAP	– Academia de Administrare Publică
ANP	– Administrația Națională a Penitenciarelor
CEC	– Comisia Electorală Centrală
CICDE	– Centrul de Instruire Continuă în Domeniul Electoral pe lângă Comisia Electorală Centrală
CNPDCP	– Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal
IDEA	– Institutul Internațional pentru Asistență Democratică și Electorală
IRI	– Institutul Republican Internațional din SUA
MAI	– Ministerul Afacerilor Interne
PNUD	– Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare
PS CEC	– Planul Strategic al CEC
PS CICDE	– Planul Strategic al CICDE
USAID	– Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională

ANEXE

Anexa nr. 1 – Subiecte din ședințele CEC care nu au întrunit numărul necesar de voturi

1. PROCES-VERBAL nr. 96 al ședinței ordinare din 12.12.2017, Punctul 4 „Cu privire la atribuirea unui mandat de consilier în Consiliul raional Basarabeasca”, Pentru ___4___, Contra ___0___, Abținere ___4___.
2. PROCES-VERBAL nr. 90 al ședinței ordinare din 14.11.2017, Punctul 9 „Cu privire la acreditarea observatorilor naționali din partea Asociației obștești „Institutul pentru Apărarea Drepturilor și Libertăților Fundamentale ale Omului”, în vederea monitorizării alegerilor locale noi ale primarilor în unele localități și referendumului local privind revocarea primarului general al municipiului Chișinău, din data de 19 noiembrie 2017”, Pentru ___4___, Contra ___0___, Abținere ___2___.
3. PROCES-VERBAL nr. 84 al ședinței ordinare din 13.10.2017, Punctul 9 „Cu privire la degrevarea de atribuțiile de serviciu de la locul de muncă permanent și convocarea unor membri ai Consiliului electoral al circumscripției electorale municipale Chișinău nr. 1 și aprobarea statutului de personal al aparatului consiliului”, Pentru ___4___, Contra ___0___, Abținere ___1___.
4. PROCES-VERBAL nr. 81 al ședinței ordinare din 03.10.2017, Punctul 4 ”Cu privire la atribuirea unui mandat de consilier în Consiliul orășenesc Anenii Noi, raionul Anenii Noi”, Pentru ___4___, Contra ___0___, Abținere ___1___.
5. PROCES-VERBAL nr. 70 al ședinței ordinare din 04.07.2017, Punctul 2 „Pentru modificarea și completarea Regulamentului cu privire la votarea cetățenilor Republicii Moldova aflați peste hotarele țării, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 3375 din 27 iulie 2010”, Pentru ___3___, Contra ___2___, Abținere ___3___.
6. PROCES-VERBAL nr. 69 al ședinței ordinare din 21.06.2017, Punctul 19 „Pentru modificarea și completarea Regulamentului cu privire la votarea cetățenilor Republicii Moldova aflați peste hotarele țării, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr.3375 din 27 iulie 2010”, Pentru ___2___, Contra ___0___, Abținere ___4___.
7. PROCES-VERBAL nr. 67 al ședinței ordinare din 23.05.2017, Punctul 1 ”Cu privire la executarea deciziei Curții de Apel Chișinău din 2 mai 2017 (dosar nr. 3a-2242/16)”, Pentru ___4___, Contra ___0___, Abținere ___2___.
8. PROCES-VERBAL nr. 60 al ședinței ordinare din 11.04.2017, Punctul 14 „Cu privire la atribuirea unui mandat de consilier în Consiliul sătesc Pitușca, raionul Călărași”, Pentru ___4___, Contra ___0___, Abținere ___3___.
9. PROCES-VERBAL nr. 56 al ședinței ordinare din 28.02.2017, Punctul 23 „Cu privire la atribuirea unui mandat de consilier în Consiliul raional Strășeni”, Pentru ___4___, Contra ___0___, Abținere ___1___.

-
10. PROCES-VERBAL nr. 56 al ședinței ordinare din 28.02.2017, Punctul 24 „Cu privire la atribuirea unui mandat de consilier în Consiliul comunal Micăuți, raionul Strășeni”, Pentru ___4___, Contra ___0___, Abținere___1___.
11. PROCES-VERBAL nr. 55 al ședinței ordinare din 14.02.2017, Punctul 13 „Cu privire la atribuirea unui mandat de consilier în Consiliul raional Strășeni”, Pentru ___4___, Contra ___0___, Abținere___2___.

Anexa nr. 2 – evaluarea executării Planului de acțiuni al CEC pentru anul 2017

Obiectiv stabilit	Acțiune planificată	Termen de realizare	Statut privind executarea	N/O
Obiectivul 1. Dezvoltarea și Implementarea Modulelor SIAS „Alegeri”	1.1. Realizarea unui studiu de fezabilitate privind introducerea votului la distanță prin intermediul sistemelor electronice ca metodă de vot alternativă.	Semestrul I și II	Neexecutat	1
	1.2. Elaborarea cerințelor tehnice pentru dezvoltarea și testarea modulelor SIAS „Alegeri”, prevăzute în Legea nr. 101-XVI cu privire la Concepția Sistemului informațional automatizat de stat „Alegeri”	Semestrul I și II	Neexecutat	2
	1.3. Conlucrarea cu ministerele și alte autorități de resort, deținătoare a registrelor de stat, în vederea automatizării procedurilor electorale.	Semestrul I	Neexecutat	3
	1.4. Participarea la crearea Registrului de stat al adresei în scopul delimitării teritoriale a secțiilor de votare și arondarea alegătorilor.	Semestrial	Neexecutat	4
	1.5. Instruirea și certificarea operatorilor SIAS „Alegeri” din cadrul organelor electorale constituite pentru organizarea alegerilor locale noi.	mai, noiembrie	Executat	5
Obiectivul 2. Sporirea Accesibilității Procesului Electoral	1.1. Perfecționarea mecanismului legal de constituire a secțiilor de votare în străinătate.	Semestrul I	Neexecutat	6
	1.2. Realizarea unui chestionar în rândul autorităților electorale din alte țări cu privire la votarea în străinătate.	Trimestru I	Executat	7
	1.3. Efectuarea studiului analitic cu tema ”Votarea cetățenilor Republicii Moldova în străinătate și practica internațională”.	februarie-mai	Parțial executat	8
	1.4. Dezvoltarea și punerea în aplicare a mecanismelor eficiente de incluziune a persoanelor cu dizabilități în procesul electoral, cu respectarea principiului egalității de gen.	Semestrul II	Parțial executat	9
	1.5. Facilitarea accesului în secțiile de votare pentru persoanele cu dizabilități, cu vârstă înaintată, persoanele cu copii în cărucioare etc. în cadrul organizării și desfășurării alegerilor locale noi	mai, noiembrie	Parțial executat	10
	1.6. Adaptarea materialelor informative și educative la necesitățile grupurilor-țintă de alegători, inclusiv cu respectarea principiului egalității de gen (tineri, femei, persoane cu dizabilități, persoane care votează pentru prima dată etc.).	Semestrul II	Executat	11
	1.7. Organizarea și desfășurarea continuă a cursurilor de instruire cu subiecții implicați în procesul de validare, confirmare, ridicare și atribuire a mandatelor aleșilor locali (secretarii consiliilor locale; instanțele judecătorești).	Semestrial	Neexecutat	12

<p>Obiectivul 3. Îmbunătățirea Continuă a Managementului Electoral și Consolidarea Capacităților Instituționale</p>	1.1.Aprobarea și avizarea statului de personal al CEC într-o nouă versiune.	Semes- trul I	Executat	13
	1.2.Identificarea mecanismelor de implemen- tare a unui sistem de recompense pentru funcționarii electorali îmbunătățit, diferențiat și stimulatoriu. Reducerea restricțiilor le- gate de incompatibilitățile privind statutul funcționarilor electorali. Promovarea respec- tării principiului egalității de gen în cadrul activității organelor electorale.	Semes- trul I	Neexecutat	14
	1.3.Consolidarea și dezvoltarea continuă a capacităților profesionale ale funcționarilor electorali	februarie, decem- brie	Executat	15
	1.4.Evaluarea necesităților de îmbunătățire a in- frastructurii secțiilor de votare identificate ca rezultat al chestionării nivelului de dotare a secțiilor de votare efectuat în 2016. Identifica- rea și implementarea mecanismelor de dota- re a secțiilor de votare cu echipament logistic standardizat. Inițierea procedurii de planifi- care a necesităților de achiziționare a echipa- mentului logistic standardizat în vederea bunei organizări a scrutinului parlamentar din 2018.	mai, noiembrie	Executat	16
	1.5.Promovarea principiilor calității și securității informației la toate etapele ciclului de mana- gement electoral și efectuarea analizei anuale a eficacității și funcționalității Sistemului Inte- grat de Management al Calității și Securității Informației din cadrul CEC.	mai-iulie	Executat	17
	1.6.Efectuarea anuală a auditurilor interne și de supraveghere asupra funcționalității Siste- mului Integrat de Management al Calității și Securității Informației în cadrul CEC în scopul adaptării și obținerii recertificării internațio- nale pentru standardele ISO 27001 și ISO 9001	iunie-iulie	Executat	18
	1.7.Organizarea și desfășurarea conferinței internaționale dedicate celebrării celor 20 de ani de activitate permanentă a CEC.	octom- brie-no- iembrie	Executat	19

<p>Obiectivul 4.</p> <p>Asigurarea Organizării Evenimentelor Electorale. Alegători Conștienți și Informați</p>	1.1 Planificarea și organizarea procesului de desfășurare a alegerilor locale noi.	60 zile până la alegeri	Executat	20
	1.2 Elaborarea materialelor și/sau programelor de informare și instruire pentru grupuri-țintă (jurnaliști, persoanele deținute etc.).	Semestrul II	Parțial executat	21
	1.3 Desfășurarea unor campanii de informare orientate spre diferite grupuri-țintă de alegători (femei, persoane cu dizabilități, cetățeni plecați peste hotare etc.).	aprilie-mai, octombrie-noiembrie	Parțial executat	22
	1.4 Implementarea unor instrumente de comunicare continuă și eficientă cu alegătorii din diasporă.	Permanent	Neexecutat	23
	1.5 Desfășurarea campaniilor de informare și educație electorală a tinerilor alegători în toate raioanele (seminare, ateliere de lucru, mese rotunde, emisiuni Radio/TV, școli de vară etc.).	februarie, mai, octombrie	Executat	24
<p>Obiectivul 5.</p> <p>Transparența în Activitatea Organelor Electorale</p>	1.1. Promovarea principiului transparenței în activitatea organelor electorale și evaluarea gradului de satisfacție a părților interesate în procesul electoral asupra activității organelor electorale.	Semestrul I	Executat	25
	1.2. Consolidarea relațiilor de cooperare și schimb de experiență cu organizațiile naționale specializate în promovarea drepturilor omului și cu instituțiile de management electoral din alte țări, inclusiv colaborarea cu asociațiile de profil, în scopul promovării performanțelor înregistrate de CEC și al preluării celor mai bune practici de la acestea.	Conform agendei prestabilite	Executat	26
	1.3. Consolidarea relațiilor de cooperare cu partenerii de dezvoltare și organizațiile internaționale specializate în domeniul electoral privind oferirea asistenței în vederea promovării performanțelor înregistrate de CEC și îmbunătățirea serviciilor electorale prestate.	Semestrial	Executat	27
	1.4. Creșterea nivelului de transparență decizională prin prezentarea tuturor proiectelor de politici publice elaborate de CEC spre consultare publică.	Trimestrial	Executat	28
	1.5. Promovarea imaginii organelor electorale și informarea alegătorilor prin intermediul mijloacelor de comunicare moderne și a tehnologiilor informaționale. Dezvoltarea și menținerea conturilor oficiale ale instituției pe rețelele de socializare.	Semestrial	Executat	29

Obiectivul 6. Transparența Finanțării Par- tidelor Politice și a Campaniilor Electorale	1.1. Elaborarea materialelor metodice, de instruire și informative privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale.	Semes- trul I	Neexecutat	30
	1.2. Desfășurarea activităților de instruire a subiecților implicați și interesați în procesul de finanțare a partidelor politice și a campaniilor electorale.	Conform graficului aprobat	Executat	31
	1.3. Elaborarea unor mecanisme de monitorizare publică și evaluare a respectării cadrului normativ de către subiecții implicați în finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale.	Semes- trul I	Neexecutat	32
Obiectivul 7. Perfecționarea Cadrului Legal și a celui conex	1.1. Identificarea deficiențelor și lacunelor existente în legislația electorală, elaborarea propunerilor de modificare a Codului electoral și a cadrului legal conex, inclusiv prin prisma procedurilor electorale aplicabile în cadrul scrutinului prezidențial din 2016.	Semes- trul I	Parțial exe- cutat	33
	1.2. Elaborarea și revizuirea actelor normative ale CEC (hotărâri, regulamente, instrucțiuni, proceduri) în vederea perfecționării și asigurării aplicării uniforme a legislației și procedurilor electorale, inclusiv în urma scrutinului prezidențial, cu înaintarea propunerilor de modificare, încorporare sau abrogare a prevederilor acestora.	Perma- nent	Parțial exe- cutat	34
	1.3. Revizuirea și ajustarea cadrului normativ intern al CEC în vederea punerii în aplicare a modulelor SIAS "Alegeri" în corespundere cu cerințele Standardului ISO 27001:2013 privind Sistemul de Management al Securității Informației.	Perma- nent	Executat	35

Anexa nr. 3 – evaluarea executării Planului de activitate al CICDE pentru anul 2017

<i>Obiectiv stabilit</i>	<i>Acțiune planificată</i>	<i>Termen de realizare</i>	<i>Statut privind execuția</i>	<i>N/O</i>
Scopul 1: Servicii de instruire, diverse și inovative, în domeniul democrației participative organizate la nivel național și internațional				
Obiectivul 1.1. Îmbunătățirea și consolidarea curriculei existente de instruire pentru toate grupurile-țintă.	1.1.1. Realizarea unei analize multilaterale a datelor colectate ce țin de grupurile-țintă pentru a evalua modulele de instruire elaborate de CICDE.	Trimestrul I	Executat	1
	1.1.2. Îmbunătățirea curriculei curente de instruire și a materialelor existente în conformitate cu rezultatele analizei, cu accent pe modulele de instruire incomplete.	Trimestrul I	Executat	2
Obiectivul 1.2. Extinderea portofoliului de instruire cu programe noi de instruire destinate grupurilor specifice din societate	1.2.1. Identificarea de noi grupuri-țintă (femei, persoane cu dizabilități, viitori alegători, alegători novice, mass media, partide politice, observatori, etc.) care să fie cuprinse de noua curriculă de instruire (2 grupuri-țintă noi).	Trimestrul I	Executat	3
	1.2.2. Elaborarea de noi programe de instruire care să conțină obiective de instruire, în conformitate cu problemele și necesitățile identificate.	Trimestrul II	Executat	4
Obiectivul 1.3. Implementarea unui program de instruire complex care să cuprindă funcționarii electorali și alte grupuri-țintă relevante	1.3.1. Elaborarea planului anual de instruire cu grupurile țintă identificate.	Trimestrul I	Executat	5
	1.3.2. Livrarea de noi programe de instruire noilor grupuri-țintă (vezi activitatea 1.2.2 de mai sus).	Pe parcursul anului	Executat	6
	1.3.3. Organizarea sesiunilor specializate de instruire pentru subiecte aferente procesului electoral (mass media, ONG-uri, partide politice, observatori etc.).	Pe parcursul anului	Executat	7
Obiectivul 1.4. Pregătirea și elaborarea unui portofoliu de produse de instruire cu informație necesară care să fie oferită la nivel național și internațional.	1.4.1 Realizarea unui studiu de piață cu scopul de a identifica piețe internaționale potențiale pentru instruirea CICDE și produse de consultanță.	Trimestrul II	Neexecutat	8
Obiectivul 1.6. Promovarea și perfecționarea platformei de e-learning și sporirea graduală a gradului de utilizare a acesteia.	1.6.1 Elaborarea și perfecționarea cursurilor de e-learning.	Trimestrul I	Executat	9
	1.6.2. Promovarea platformei de e-learning cu scopul de a încuraja utilizarea cursurilor de e-learning.	Trimestrul II, IV	Parțial executat	10

Obiectivul 1.7. Fortificarea impactului instruirii asupra funcționarilor electorali și altor părți interesate prin îmbunătățirea Codului Electoral și altor reglementări în domeniu.	1.7.2 Identificarea lacunelor și deficiențelor existente în legislația electorală, elaborarea propunerilor pentru modificarea acesteia și transmiterea lor către CEC.	Trimestrul II	Executat	11
Scopul 2: Transformarea într-un centru de cercetare de relevanță la nivel național și internațional				
Obiectivul 2.1. Îmbunătățirea bazei de cercetare, elaborării de politici în bază de dovezi, cât și a proceselor de evaluare în cadrul CICDE.	2.1.1 Elaborarea unui sistem standardizat de colectare a datelor.	Trimestrul IV	Executat	12
	2.1.2. Îmbunătățirea suportului TIC pentru operarea bibliotecii on-line.	Trimestrul II	Neexecutat	13
	2.1.3. Dezvoltarea și implementarea unor mecanisme eficiente care să includă persoanele cu dizabilități, în procesul electoral conform principiului egalității de gen.	Trimestrul III	Neexecutat	14
Obiectivul 2.2. Stabilirea de parteneriate de durată cu instituții naționale și internaționale.	2.2.1 Stabilirea de parteneriate de durată cu instituții naționale și internaționale.	Trimestrul IV	Executat	15
	2.2.2. Elaborarea unui portofoliu de programe/proiecte care să fie finanțate de donatori externi.	Trimestrul II	Executat	16
Scopul 3: Dezvoltarea CICDE în calitate de brand recunoscut și sporirea informării publicului cu privire la democrația participativă.				
Obiectivul 3.1. Sporirea gradului de informare a funcționarilor electorali și altor grupuri implicate în procesul electoral și sporirea transparenței organelor de conducere electorale.	3.1.1. Realizarea unui studiu pentru a identifica interesele, atitudinile, opiniile și preferințele diferitor grupuri de alegători (tineri, femei, persoane cu dizabilități, grupuri de minorități, mass-media, cetățeni din diasporă etc.).	Trimestrul II	Neexecutat	17
	3.1.2. Organizarea campaniilor de informare și educaționale care să vizeze diverse grupuri-tintă de alegători în toate raioanele țării (tineri, femei, persoane cu dizabilități, grupuri de minorități, cetățeni din diasporă etc.).	Trimestrul IV	Executat	18
Obiectivul 3.3. Dezvoltarea și menținerea relațiilor cu funcționarii electorali, funcționarii administrațiilor locale, formatorii și partenerii prin metode de comunicare concepute în mod special.	3.3.1. Elaborarea Planului de comunicare care să vizeze în mod special funcționarii electorali, funcționarii administrației publice locale, formatorii și partenerii	Trimestrul I	Parțial executat	19

Obiectivul 3.4. Fortificarea funcției de comunicare a CICDE și îmbunătățirea identității brand-ului.	3.4.1. Consolidarea și îmbunătățirea utilizării rețelelor de socializare și a conținutului website-urilor în 3 limbi.	Trimestrul II, IV	Parțial executat	20
Scopul 4: Atragerea și angajarea unei echipe de profesioniști motivați și a formatorilor care să activeze într-un mediu favorizant				
Obiectivul 4.2. Consolidarea capacității instituționale a CICDE.	4.2.1. Elaborarea planului anual de perfecționare profesională a personalului.	Trimestrul I	Parțial executat	21
	4.2.2. Elaborarea Ghidului persoanei noi angajate în cadrul CICDE.	Trimestrul II	Executat	22
Obiectivul 4.3. Formarea unei rețele stabile și motivate de formatori calificați profesioniști cu capacitatea de a livra programe de instruire ciente.	4.3.1. Îmbunătățirea procesului de recrutare și selectare a formatorilor.	Trimestrul II	Neexecutat	23
	4.3.2. Elaborarea și implementarea programului de acreditare a formatorilor.	Trimestrul II	Neexecutat	24
	4.3.4. Elaborarea planului de dezvoltare profesională pentru formatori.	Trimestrul II	Parțial executat	25
	4.3.5. Fortificarea și lărgirea echipei de formatori profesioniști.	Trimestrul IV	Neexecutat	26
Obiectivul 4.4 Îmbunătățirea stabilității financiare prin colectarea de fonduri și autofinanțare.	4.4.1. Elaborarea unui program pentru colectarea de fonduri (portofoliu de programe și proiecte care ar putea fi finanțate de donatori).	Trimestrul IV	Parțial executat	27
Obiectivul 4.5. Consolidarea poziției CICDE la nivel național, regional și internațional.	4.5.1. Elaborarea planului anual de participare la conferințe, alte evenimente și misiuni de observatori la nivel național și internațional.	Trimestrul II	Parțial executat	28
	4.5.2. Elaborarea planului anual pentru organizarea conferințelor/eventimentelor naționale/internaționale găzduite de CICDE în parteneriat cu CEC.	Trimestrul II	Parțial executat	29

